

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรปราการ

PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT PROJECT
OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION
: A CASE STUDY OF SAMUT PRAKARN PROVINCE

โดย

นายคำนิง ธรรมสุข

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ.2545

ISBN 974-7144-90-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สารนิพนธ์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรปราการ

People's Participation in the Development Project of Sub-District Administration Organization : A Case Study of Samut prakarn Province

ชื่อนักศึกษา

นายคำนึ่ง ธรรมสุข

รหัสประจำตัว

429083

สาขาวิชา

การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

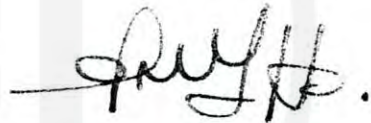
ปีการศึกษา

2544

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และทบวงมหาวิทยาลัยได้ตรวจสอบและอนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2545

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

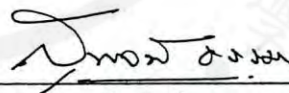
(อาจารย์ ดร.สุภรัฐ หงษ์มณี)

กรรมการ

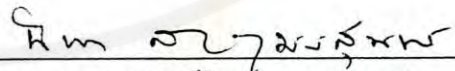
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

กรรมการ

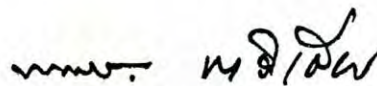
(อาจารย์สุพจน์ ธรรมมา)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากทบวงมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์นิภา ส.ตุมรสุนทร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณราย แสงวิเชียร)

สารนิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล :ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรปราการ People's Participation in The Development Project of Sub-District Administration Organization : A Case Study of Samut prakarn Province
ชื่อนักศึกษา	นายค้ำนึ่ง ธรรมสุข
รหัสประจำตัว	429083
สาขาวิชา	การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา	2544

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของ อบต.รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง การเป็นสมาชิกชมรม การเข้าร่วมกิจกรรม และสภาพความเป็นชนบทและเมืองของพื้นที่อบต.ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของอบต.ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 360 คน จากอบต. 9 แห่ง โดยใช้แบบวัดในแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทัศนคติความพึงพอใจต่อการทำงานของอบต. และข้อมูลการมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วน จึงนำมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และใช้ค่าสถิติไคแอสควร์ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง การเป็นสมาชิกชมรม การเข้าร่วมกิจกรรม และสภาพความเป็นชนบทและเมืองของพื้นที่อบต.ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมโดยใช้ค่าสถิติการถดถอยพหุคูณ ซึ่งการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.4 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา - ปวช. โดยมีรายได้ต่อเดือนระดับปานกลางเฉลี่ยเท่ากับ 10,544.40 บาท ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับบริการจาก อบต. โดยในรอบปีที่ผ่านมาประชาชนมีการติดต่อประสานงานกับ อบต.เฉลี่ยคนละ 1 ครั้งต่อปี และมีผู้ไม่เคยติดต่อกับ อบต. เลยจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมต่างๆ ของ อบต. จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของ

ประชาชนต่อ อบต. โดยรวมนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อ อบต. ด้านการบริหารงานของ อบต. สูงสุด รองลงมาคือความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต. ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงาน/โครงการของ อบต. โดยมีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. น้อยที่สุด

การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับ อบต. โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ และจำแนกการมีส่วนร่วมในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นสมาชิกชมรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนที่เคยเข้าร่วมกับ กิจกรรมหรือร่วมงานกับ อบต. และประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมของ อบต. จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วม มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมหรือผู้ไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอยู่อาศัยในเขตเมืองหรือเขตชนบทกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. พบตัวแปร 5 ตัว คือ รายได้ ความพึงพอใจด้านการบริหารงาน ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหน่วยงาน อบต. ควรให้ความสำคัญแก่งานประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น สร้างประสิทธิภาพการทำงานโดยปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงรุกเข้าสู่ประชาชนมากกว่านี้เพื่อสร้างความใกล้ชิด ความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ อบต. และควรพัฒนาเพิ่มศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร อบต. โดยเปิดโอกาสในการแสวงหาความรู้ การยกระดับการศึกษาเพิ่มเติม การฝึกอบรม เพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้แก่องค์กร รวมทั้ง อบต. ควรสร้างความโปร่งใสในการทำงาน การดำเนินโครงการ ตลอดจนจะมีการติดตามตรวจสอบโครงการ และควรเพิ่มการประสานการทำงานร่วมกันระหว่าง อบต. ต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนช่วยเหลือด้าน บุคลากร อุปกรณ์ ซึ่งจะสามารถสร้างความสำเร็จของงานได้เพิ่มขึ้น มีข้อเสนอแนะต่องานวิจัยครั้งต่อไปว่าควรทำการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมหรือวางแนวทางการเข้ามีส่วนร่วมของ

ภาคเอกชน ประชาชน ในการเข้ามีส่วนร่วมดำเนินโครงการของ อบต. และควรทำการวิจัยเปรียบเทียบประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างอบต. ที่ประสบความสำเร็จกับอบต.ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วม ควรทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมจากมุมมองของเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร อบต. เพื่อเป็นข้อมูลในการเสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จด้วยความกรุณาให้คำแนะนำเอาใจใส่ดูแลจากท่านอาจารย์ ดร.สุภรัฐ หงษ์มณี ประธานกรรมการสารนิพนธ์ และความกรุณาจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิญา สนิทวงศ์ ณ.อยุธยา และท่านอาจารย์สุพจน์ ธรรมมา กรรมการสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสำเร็จ รวมถึงกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากทบวงมหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์นิภา ส.ตุมรสุนทร ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาชี้แนะปรับปรุงสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่าน ตลอดจนคณาจารย์พิเศษทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอบคุณประชาชนในท้องที่ จังหวัดสมุทรปราการช่วยกรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่คอยแนะนำและชี้แนะ ในการเรียนและการทำวิจัยในครั้งนี้ และเพื่อนๆ นักศึกษาร่วมรุ่นที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

ขอบพระคุณและสำนึกถึงพระคุณบุพการีคุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจน คุณเนาวรัตน์ ธรรมสุข ภรรยา ที่เป็นกำลังใจมุ่งมั่นความสำเร็จแก่ผู้วิจัยตลอดมา จึงทำให้วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

นายค้ำนึ่ง ธรรมสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญแผนภูมิ.....	(8)
บทที่	
1. บทนำ	
① 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
② 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
④ 1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	6
③ 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	8
2.2 แนวคิดในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบล.....	17
2.3 แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ.....	26
④ 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
⑤ 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	33
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
③ 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
③ 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
③ 3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ของแบบวัด.....	37
③ 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	39
4.2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. ด้านต่าง ๆ.....	41
4.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต.....	44
4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นสมาชิกชมรมของ อบต. และความเป็นชนบทและเมืองต่อการมี ส่วนร่วมของประชาชน.....	46
4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินโครงการของ อบต.....	49
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	53
5.2 อภิปรายผล.....	56
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม.....	68
ประวัติผู้เขียน.....	73

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
4.2 แสดงข้อมูลความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต.....	42
4.3 แสดงข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต...	45
4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับการมีส่วนร่วม ของประชาชน	47
4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกชมรมกับการมีส่วนร่วม ของประชาชน.....	48
4.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพพื้นที่ของ อบต. กับการมีส่วนร่วม ของประชาชน.....	49
4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ.....	50
4.8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของ ประชาชนในสมการถดถอยพหุคูณ.....	52

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล.....	20
2.1 แผนภูมิแสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	34
4.1 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนิน โครงการของ อบต.....	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจะถือว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีเครื่องชี้วัด คือ ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน มิได้อยู่ที่ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจส่วนรวมหรือขึ้นกับความเจริญทางเศรษฐกิจบางสาขา หากอยู่ที่ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท ซึ่งไม่เพียงพอที่จะหมายถึงรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวชนบทเท่านั้น หากยังหมายถึงความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของพื้นที่ชนบทอีกด้วย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าชนบทของไทยนั้นประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าชนบทจะเป็นส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ โดยส่วนรวมของประเทศก็ตาม แต่ปรากฏว่าชนบทต้องประสบปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจน ราคาผลผลิตตกต่ำการว่างงานนอกฤดูกาลเกษตร ตลอดจนปัญหานี้ดิน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดความรู้ ความสามารถในการจำเป็นในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกระบบขาดโภชนาการ ขาดความรู้ ขาดการบริการด้านสาธารณสุขและด้านสังคมอื่น ๆ ซึ่งอดีต นายกรัฐมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาคชนบทว่าเป็นรากฐาน และหัวใจของประเทศชาติดังกล่าวว่า “ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้” และกำหนดการพัฒนาชนบทเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลทุกสมัยจึงให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวชนบท ด้วยการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนมาก ในการพัฒนาชนบทและการกระจายรายได้จากส่วนกลางไปสู่ประชาชนในภูมิภาค เพื่อให้ชนบทมีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม อาทิ โครงการพัฒนาชนบทตามแผนงานของกระทรวงหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โครงการพัฒนาตำบล ฯลฯ ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล หรือท้องถิ่นของตน ซึ่งปรากฏรูปแบบของการร่วมกันจัดทำโครงการระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพื่อให้โครงการดังกล่าวบรรลุผลสามารถแก้ปัญหาของชาวชนบทได้อย่างแท้จริง และสนับสนุนการทำงานขององค์กรประชา-ชน ระดับท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น

แต่จากการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีรูปแบบจากโครงการ กสช. (โครงการสร้างงานในชนบท) เดิมโดยให้โครงการนี้ดำเนินการโดย กสช. (คณะกรรมการสภาตำบล) อย่างเต็มรูปแบบผ่านการอนุมัติและเบิกจ่าย เพียงแต่คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)

ในการดำเนินงานที่ผ่านมาจากโครงการ กสช. เดิม และโครงการพัฒนาตำบลส่วนใหญ่ มักจะเน้นการสร้างวัดพุทธาธารณประโยชน์และเป็นการกระทำในรูปแบบมีบทสรุปให้เห็นแล้วว่า นอกจากจะไม่แก้ปัญหชนบทแล้วยังทำให้ปัญหาทับทวีคูณมากขึ้น กล่าวคือ เป็นการครอบงำประชาชนให้ตกอยู่ในสภาพ "ผู้รับ" ผลการพัฒนาแต่อย่างเดียว อันเป็นการพัฒนาที่ผิดหลักในกระบวนการพัฒนาชนบทแนวใหม่ สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาจะต้องได้รับการปรับปรุงให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้เป็นสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาตนเอง อย่างไรก็ตาม จากการที่ทุกจังหวัดต้องดำเนินการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาตำบล เพราะเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลบางจังหวัดที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี แต่บางจังหวัดดำเนินการไปแล้วประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการเท่าที่ควร ไม่มีการใช้ประโยชน์ ไม่มีการบำรุงรักษา เพราะเป็นโครงการที่เป็นความต้องการของคนเพียงบางกลุ่ม ทำเพียงเพื่อใช้งบประมาณให้หมดไปเท่านั้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมรู้เห็นเสนอโครงการ วางแผน หรือติดตามโครงการเลย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชานเมือง เช่น ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ ซึ่งมีปัญหารุนแรงจากการต่อต้านคัดค้านโครงการจากประชาชน เป็นต้น

จากบทเรียนของการพัฒนาที่ผ่านมา รัฐบาล จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาแนวใหม่ ขึ้น เริ่มนำมาใช้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6-7 โดยการเอาใจใส่ต่อการพัฒนาคุณภาพประชากรเป็นพิเศษกล่าวคือ มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยวิเคราะห์ปัญหา และเลือกโครงการที่ตนต้องการสำหรับการแก้ปัญหาในชุมชนของตน การแก้ปัญหาในชนบทตามแนวทางใหม่ ที่ยึดหลักเพื่อให้ชาวชนบทสามารถช่วยเหลือตนเอง และชุมชนอย่างแท้จริง (กองศึกษาภาวะเศรษฐกิจและเผยแพร่การพัฒนา, 2535 :35) ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ได้อนุมัติจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาตำบล อยู่ในแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้โครงการเหล่านี้สนองความต้องการของประชาชน แก้ปัญหาของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ในขณะเดียวกันก็ได้พัฒนาปรับปรุงการปกครองให้สอดคล้องกับการสร้างการของประชาชน โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในหมวดที่ 9 เรื่องการปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมุ่งเน้นการกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน อาทิ

มาตรา 282 ซึ่งระบุว่า รัฐต้องให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา 283 ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น

มาตรา 285 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น รวมตลอดถึงการดูแลทุกข์สุขของประชาชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544):57 ก็ได้มุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐ การปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการของส่วนราชการท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหน่วยราชการลำดับแรกที่ใกล้ชิดที่สุดกับประชาชน อาทิ

1. เพิ่มบทบาทของส่วนราชการในพื้นที่ เช่น จังหวัด พร้อมทั้งลดบทบาทการบริหารราชการส่วนกลาง ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในการบริหารจัดการด้าน แผนงาน งบประมาณ การคลังและด้านบุคคล เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและอิสระ ในการจัดการของหน่วยงานพื้นที่ไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างเหมาะสมครบวงจร

2. ยกกระดับความสำคัญของหน่วยการบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ ตำบล พร้อมทั้งกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนงาน งบประมาณ การบริหารบุคลากร ให้มีความคล่องตัวและอิสระในการบริหารจัดการภารกิจของตนอย่างแท้จริง

3. เพิ่มบทบาทของหน่วยงานในส่วนจังหวัด พร้อมการสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพ ให้มีความสามารถในการวางแผน การบริหารงบประมาณและบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ก็ได้กำหนด

1. จัดกระบวนการหรือกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดทำแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน

2. สนับสนุนให้มีคณะกรรมการของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้ร่วมคิดร่วมทำงาน และเรียนรู้ประสบการณ์ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน

3. ส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่น ในการแลกเปลี่ยน ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาด้านต่างๆ และผลกระทบจากการพัฒนา

4. จัดให้มีกระบวนการช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนา เป็นสอง ระบบควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนา ร่วมกับภาครัฐซึ่งเป็น ระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และระบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนในด้านนโยบาย มาตรการ และงบประมาณสนับสนุน

5. เสริมสร้างวิสัยทัศน์ และสร้างขีดความสามารถในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมให้แก่ องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงานโครงการของรัฐหรือของชุมชน

ด้วยเหตุนี้รูปแบบของการพัฒนาท้องถิ่นในระดับล่างสุด ปัจจุบันจึงอยู่ภายใต้บทบาทของ อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งเป็นองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง บริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล และมีรายรับจากการเก็บภาษีท้องถิ่น มาดำเนินโครงการ ซึ่งความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้นั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการภายใต้การพลิกฟื้น การดำเนินแผนงานและโครงการพัฒนาตำบลที่ผ่านมามีส่วนมาก ซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง ปัญหาที่ตามมาคือ การใช้ประโยชน์จากโครงการนั้น การแสดงความเป็นเจ้าของไม่มีการใช้ประโยชน์จากโครงการนั้นไม่มีการช่วยกันรักษาหรือบำรุงรักษา บางโครงการทิ้งให้รกร้างว่างเปล่า เช่นโครงการสร้างอาคารเอนกประสงค์ โครงการสร้างห้องสมุดประชาชน สร้างถังเก็บน้ำฝน ฯลฯ เป็นต้น เพราะส่วนใหญ่โครงการไม่ได้เป็นความต้องการของประชาชน แต่เป็นความต้องการของทางราชการบางหน่วยงาน ดำเนินการเพื่อผลงาน ต้องการส่งประกวดทางราชการบางหน่วยงานดำเนินงานเอง โดยอาศัยคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) เป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการ เมื่อเสียหายประชาชนจึงไม่มีการบำรุงรักษาไม่มีการดำเนินการต่อเนื่อง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ไม่มีส่วนร่วมในโครงการนั้น ๆ เลย ทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณของรัฐบาลไปปีละมาก ๆ จึงควรจะได้มีการศึกษาเรื่องปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการ

ผู้วิจัยในฐานะที่มีอาชีพการทำงานใกล้ชิดกับโครงการของ อบต. และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข จึงมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ของ อบต. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อบต. ในสังกัดจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของผู้วิจัยและมีการดำเนินการโครงการต่างๆ จำนวนมาก ฉะนั้น การศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็นสิ่งสะท้อนความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินโครงการพัฒนาของ อบต. ว่าเหมาะสมดีแล้วหรือควรปรับปรุง และปัจจัยใดมีความสำคัญต่อการส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินโครงการปีต่อไป ปัจจัยใดมีความสำคัญมากกว่ากันเพียงไร เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ซึ่งมุ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรประชาชน รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติ เพื่อประชาชนได้รับผลสำเร็จจากการพัฒนามีคุณภาพชีวิต เปี่ยมสุขในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของ อบต.
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง และความเป็นชนบทและเมืองของ อบต. การเป็นสมาชิกอบต. ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของอบต. ในจังหวัดสมุทรปราการ

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดสมุทรปราการ
2. ศึกษาการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลของอบต. ประจำปี 2543-2544

3. ประชากรในการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ของจังหวัดสมุทรปราการในพื้นที่สังกัดของ อบต.

1.4 นิยามเชิงปฏิบัติการ

“โครงการพัฒนาตำบล” หมายถึง โครงการเพื่อพัฒนาของตำบลที่ริเริ่มและดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

“กพจ.” หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524

“กพอ.” หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาอำเภอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524

“อบต.” หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาตำบล มาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งวาระ 4 ปี

“การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาตำบล ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นได้แก่การเข้าร่วมประชุมร่วมกำหนดปัญหาค้นคิดปัญหาพร้อมปรึกษาหารือ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการเช่นการบำรุงรักษาและซ่อมแซมติดตามผลงานในโครงการ เป็นต้น

“การติดต่อพบปะ อบต.” หมายถึง ความดีที่หัวหน้าครัวเรือนติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับทางราชการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. ในรอบปีที่ผ่านมา

“ความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีต่อ อบต. จำแนกเป็น ด้านคือ

1. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต.
2. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต.

3. ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
4. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ
5. ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต.
6. ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต.

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผน การดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. ต่างๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การดำเนินงานของ อบต. ในเรื่องการบริหารโครงการ การกำหนดกิจกรรม และการปฏิบัติตามโครงการ
3. เป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานท้องถิ่น และประชาชนพร้อมทั้งการสร้าง การมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนในโครงการพัฒนาต่าง ๆ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องนี้ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.2 แนวคิดในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.1.1 แนวคิดและความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาที่สมาชิกมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมของกลุ่ม โดยอาจจะเกี่ยวข้องในลักษณะของการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งมองได้ 2 แนวทาง แนวทางแรกมองว่าองค์กรมีหลายบทบาทส่วนใหญ่เป็นองค์กรราชการ การจัดทำโครงการจึงมีลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป้าหมายคือตอบสนองของความต้องการขององค์กร การจัดทำโครงการจึงมีระยะสั้นไม่ถาวร และโครงการล้มเลิกไปได้ง่าย แนวทางที่สอง มองว่าประชาชนมีบทบาทเป็นการมองไปที่ความสนใจ และปัญหาความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวทางการจัดทำโครงการจึงต้องคำนึงถึงปัญหาความต้องการ ซึ่งต้องเข้าใจถึงพื้นฐานวัฒนธรรมและค่านิยมเป็นองค์ประกอบในการสร้างความร่วมมือ แนวทางนี้จะทำให้ความร่วมมือแต่ละโครงการถาวร ไม่ฉาบฉวยเฉพาะหน้า เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ต่างๆ กัน แต่โดยส่วนใหญ่มักครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมใน 4 มิติ คือ การวางแผน (Planning) การดำเนินการ (Implementation) การประเมินผล (Evaluation) และการรับประโยชน์ (Benefits) ซึ่งรวบรวมไว้ ดังนี้ คือ

ศุภสิริ องค์สกุล (2532 อ้างถึง สมพล อัครเดโชชัย, พ.ศ.ต. 2536 : 15) ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน เป็นหัวใจของการพัฒนาชุมชนเพราะงานพัฒนาชุมชนที่อาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและประชาชน ในการคิด ตัดสินใจ วางแผนงาน การปฏิบัติและการบำรุงรักษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง(2522 : 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันนั้นมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ คือ ต้องเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น โดยคนที่มาร่วมกันจะมีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (อ้างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ 2527 : 182-183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสภาพการณ์กลุ่ม ซึ่งผลความเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้การกระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับชุมชนนั้น ได้บังเกิดขึ้นกับชุมชนต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลของบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกัน จะต้องรุนแรงมากพอที่จำทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 26) กล่าวว่า “จุดมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาชนบท ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตและรายได้ เสริมสร้างความสามารถในการปกครองตนเอง และการมีส่วนร่วมของประชากรในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น” เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในการดำเนินการตามโครงการต่างๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2527 : 6) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า “การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดการเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ” และการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่อย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง”

บัณทร อ่อนดำ (2526 : 32 อ้างถึงใน สมพร อัครเดโชชัย , พ.ต.ต. 2536 : 16) กล่าวคือ แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดในทางรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องการปกครองตนเอง แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการพัฒนาชนบท จึงหมายถึงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนานั้นเอง

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 58) นิยามความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการให้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างร่วมในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนา และให้ความพยายามบางอย่าง เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงิน ทุน วัสดุ เป็นองค์ประกอบในกิจกรรมการพัฒนาด้วย

รูโซ (Rousseau อ้างถึงใน อัญชลี รัตนกุล , พ.ต.ต.หญิง 2541 : 22) ได้เขียนทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (A Participation Theory of Democracy) ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่า จะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญคือจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องขึ้นอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และมีความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนัก รับรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการให้ความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน เพื่อให้งานนั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์

นิศากร วิวิชัยภาค (2530 : 19 อ้างถึงใน อัญชลี รัชกุล 2541 : 22) สรุปว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่สมาชิกของกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกลุ่ม โดยอาจเกี่ยวข้องกับลักษณะทำงานร่วมกัน การดำเนินการร่วมกันในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่อง เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

2.1.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนั้น อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอน หรือทุกขั้นตอนก็ได้ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกันตามความคิดเห็นของนักวิชาการ ดังนี้

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff : 1979 อ้างถึงใน อัญชลี รัชกุล 2541: 21) ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนรวม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ชาพิน (Chapin อ้างถึงใน อภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง 2522 : 20) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
6. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์

7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์

ส่วน เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 : 36) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ โดยกล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์ (2517 : 129-132) กล่าวว่า "การมีส่วนร่วมของชุมชน จะต้องเพิ่มขึ้นโดยตลอดตั้งแต่การร่วมวางแผนโครงการ การเสียสละและกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือ ทรัพยากรใดที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ"

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 188) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้น อาจกำหนดออกได้ 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Industrial Organization) เช่น กลุ่มเยาวชนต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representation Organization) เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกเวลา (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representation Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

อคิน รพีพัฒน์ (2525 : 78-79) แบ่งแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา และวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม
 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหา วิธีการและแนวทางแก้ไข โดยร่วมตัดสินใจและวางแผนตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ และติดตามประเมินผล

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนได้ตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น งานพัฒนาชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการ ทักษะ และทัศนคติของประชาชน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบ ความภาคภูมิใจ ความรู้สึกผูกพัน อันสามารถที่จะก่อให้เกิดการช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด

กูตินาฟ (Goodnough 1966 : 12 อ้างถึง อัญชลี รัชกุล 2541 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมด้วยกัน หรือจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ

แฮมตัน ซัมเมอร์ และเวบบอร์ (Hampton, Summer and Webber, 1973 : 4-15 อ้างถึงในอัญชลี รัชกุล 2541 : 25) ได้กล่าวว่า เงินเป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่บุคคลและกลุ่มบุคคลใช้เป็นแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้ประสบความสำเร็จอย่างสูงมีแรงจูงใจจากด้านการเงินด้วย

โจเซ เอ.อักบายานี (Jose A.Agbayani, Jr. 1970 : 25 อ้างถึงใน อัญชลี รัชกุล 2541 : 25) ได้จัดลำดับของปัจจัยที่ได้นำประชาชนมามีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง
4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน

7. การบริจาควัตถุ
8. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
9. การใช้โครงการให้เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง
10. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
11. การทำงานร่วมกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วิลเลียม รีคเตอร์ (William Reeder 1971 : 39-53 อ้างถึง อัญชลี รัชกุล 2541: 26)

ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ได้ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่นำเข้ามามีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน
2. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นๆ มีคุณค่าสอดคล้องกับประโยชน์ของตน
3. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีเป้าหมายที่ส่งเสริม และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน
4. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อตนเองได้เคยมีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อกิจกรรมนั้นมาแล้ว
5. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่ตนเองได้มาหรือหวังเอาไว้
6. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่
7. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคล จะกระทำโดยการบีบบังคับหาไม่ได้
8. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี
9. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสที่เอื้ออำนวย
10. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ
11. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้น ยั่วยุ และจูงใจให้เกิดขึ้น

พัฒนา บุณยรัตนพันธ์ (2517 : 129-132) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่สามารถจูงใจประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้ายตาม และลงมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จนสามารถนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างเป็นผลสำเร็จในที่สุด"

นอกจากนี้ ยังมีผู้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยใหญ่ๆ คือ

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** การมีส่วนร่วมของบุคคลขึ้นอยู่กับความพร้อมของตนเอง ใน การที่จะเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยการสังเกตการณ์และการเข้าใจในสิ่งเร้า ที่สามารถ แสดงออกมาได้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมต่อความเห็นอกเห็นใจต่อกันและกัน โดยที่การ กระทำเหล่านั้นมี 4 ขั้นตอนตามที่ เวบเบอร์ (Weber อ้างถึงใน จำนง อภิวัฒน์สิทธิ์ 2523 : 63) กล่าวไว้ คือ

1) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่บรรลุถึงจุดหมาย ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล ไม่ว่าจะเป็ด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคมก็ตาม

2) การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Valuable) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์พร้อมโดยมุ่งไปสู่ด้านจริยธรรม ศาสนา และ ศิลธรรม เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตและสังคม

3) การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยึดเอาแบบอย่างที่เคยทำมาแต่ในอดีตเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงเหตุผล

4) การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสนาหาหรือความรัก (Affective) เป็นการกระทำ ที่มีอารมณ์แสดงความผูกพันทางจิต ระหว่างผู้กระทำกับจุดมุ่งหมายของการกระทำ เป็นการ กระทำที่ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างใด นอกจากเรื่องส่วนตัว

2. **ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ** การมีส่วนร่วมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับปัจจัย ทางสังคมและเศรษฐกิจด้วย ดังที่ คล็อก (Clock อ้างถึงใน ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ 2528 : 42) และ เฮย์ (Hay อ้างถึงใน ทศดาว บุญपाल 2530 : 33) สรุปไว้ว่า บุคคลที่สถานภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจหรือมีการศึกษาและรายได้สูง จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สูงกว่าบุคคลที่มี สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่า

3. ปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร โรเจอร์ส และชูมาเกอร์ (Rogers และ Shoemaker 1971 : 81-86 อ้างถึงใน ชูเกียรติ ภัยลี 2536 : 21) ได้สรุป กระบวนการยอมรับวิทยาการใหม่นั้น จะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนการเรียนรู้ ได้แก่ การรับรู้หรือการทราบข่าวสารในวิทยาการใหม่ที่มีอยู่นั้น แต่ยังไม่แสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม

- 1) ขั้นตอนการสนใจ ได้แก่ เริ่มมีความสนใจในความรู้ใหม่นั้น โดยการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
- 2) ขั้นตอนการตัดสินใจ ได้แก่ การไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของความรู้ ที่มีอยู่ในใจก่อนจะตัดสินใจว่าจะทดลองทำต่อไปหรือไม่
- 3) ขั้นตอนการทดลองทำ ได้แก่ การนำเอาความรู้ใหม่นั้นไปปฏิบัติเพื่อดูผล จะตัดสินใจยอมรับใช้ต่อไป
- 4) ขั้นตอนการยอมรับ ได้แก่ การตกลงใจนำวิทยาการใหม่นั้นไปปฏิบัติได้อย่างเต็มที่

ขั้นตอนทั้ง 5 ดังกล่าวนั้นมีปัจจัย 4 ประการที่จะมีผลต่ออัตราของการยอมรับ ได้แก่

1. แบบของการตัดสินใจยอมรับวิทยาการใหม่
2. ช่องทางการสื่อสารความรู้ที่ใช้เป็นตัวแพร่กระจายวิทยาการใหม่ หรือลักษณะของสื่อที่ใช้ว่าใช้วิธีใด สื่อบุคคลหรือสื่อมวลชน
3. ธรรมชาติของระบบสังคมที่เป็นอยู่ว่าเอื้ออำนวยต่อการให้การยอมรับหรือไม่

4. ตัวผู้นำการเปลี่ยนแปลงเองว่ามีศักยภาพในการชักจูงใจแค่ไหน

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่มาจากความผูกพันกันในชุมชน การต้องการช่วยเหลือพัฒนาชุมชนของตนเอง และแรงจูงใจจากผู้นำชุมชนหรืออื่นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อชุมชนของตนเอง

4. ปัจจัยทางด้านความคาดหวังผลประโยชน์จากโครงการ

ตามทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) ฮารี เพชรมุด (2530 : 18-21) อ้างถึงความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนต้องมีความต้องการ และความต้องการมีอยู่ตลอดเวลาเป็นความต้องการที่จะได้ความต้องการดังกล่าวมีลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

1. ความต้องการขั้นต่อนทางด้านสรีระ (Basic Physiological-Needs) คือความต้องการอาหาร เสื้อผ้า น้ำ ที่อยู่อาศัย
2. ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety and Security Needs) ความต้องการที่ยังจัดว่าเป็นความต้องการพื้นฐาน เป็นความต้องการความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อจะทำงานต่อไปได้อีก
3. ความต้องการเข้าสังคมและพวกพ้อง (Social and Affiliative Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลักจากความต้องการสองขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะเริ่มต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. ความต้องการมีศักดิ์ศรีและมีสถานภาพ (Needs for Self - Esteem and Status) ความต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือมีความภาคภูมิใจในตัวเอง มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ และมีสถานภาพในทางสังคม
5. ความต้องการมีสัจจะการแห่งตนหรือทำให้ชีวิตมีความหมาย (Needs for Self - Realization and Fulfillment) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า 2 เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่จะสามารถได้รับความพึงพอใจจากความต้องการขั้นนี้ ลักษณะของผู้มีสัจจะการแห่งตน คือ เป็นบุคคลที่มีลักษณะทำอะไร โดยมีเป้าหมายมีบุคลิกที่เป็นจริงมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่โอ้อวด เข้าใจและเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีธรรมะและจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีวินัยในตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นบุคคลที่มีบูรณาการ คือ มีความราบรื่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งความคิดและการกระทำ ไม่มีความขัดแย้งภายในใจตน

2.2 แนวคิดในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบล

ในเรื่องความหมายของการพัฒนานั้น ได้มีนักวิชาการสังคมศาสตร์ สาขาต่างๆ ได้ให้ความหมายแตกต่างกัน ซึ่งจะขอสรุปโดยรวม ดังนี้

ยุคแรก นั้น ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) โดยเน้นผลการเพิ่มขึ้นของผลผลิตรวมของชาติ (Gross National Product - GNP) ย่อมทำให้เกิดรายได้เฉลี่ยต่อหัว มีระดับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Per - Capita Income)

ยุคปัจจุบัน นี้ ความหมายของการพัฒนานอกจากหมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาควรรวมถึงระดับของการเจริญเติบโต และความเป็นอิสระในระบบ

สังคม ที่มีความสามารถในทางเลือก การพัฒนาต้องเน้นคุณค่าของภาระหน้าที่เป็นความยุติธรรม คุณค่าของเสรีภาพ อิสรภาพ ความเท่าเทียมกันและการเปลี่ยนแปลงโดยจะต้องมีการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องมีกลุ่มบุคคลที่พัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและการพัฒนานั้นต้องสัมพันธ์กับเป้าหมายของขนาดแต่ละสังคม โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การจัดปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน และปัญหาความไม่เสมอภาคในระบบ

ในอดีต โครงการพัฒนาตำบล เป็นโครงการหนึ่งในโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปรับปรุงระบบการทำงานของโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) เป็นผู้พิจารณานโยบายและหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณ ตามโครงการพัฒนาตำบล รวมทั้งกำหนดกรอบแนวทาง เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) มีอำนาจในการอนุมัติโครงการ อนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลง

โครงการพัฒนาตำบล ปี 2534-2535 เป็นโครงการที่เปลี่ยนแปลงมาจากโครงการ กสช.เก่า โดยมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระเบียบการดำเนินงานใหม่ โดยเน้นว่าโครงการนั้น จะต้องอยู่ในแผนพัฒนาฯ ของตำบลนั้น และเป็นโครงการที่เป็นความต้องการและช่วยจัดปัญหาเดือดร้อนของประชาชน และเป็นโครงการที่ไม่อยู่ในแผนงานที่หน่วยราชการอื่นที่มีอยู่แล้ว และต้องเสร็จสิ้นในเดือนกันยายนของปีงบประมาณ โดยมีคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) เป็นผู้อนุมัติงบประมาณและการขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงโครงการต่างๆ

ในปัจจุบัน อบต.เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลโครงการพัฒนาตำบล โดยรับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัด และจากภาษีอากรของท้องถิ่นที่ อบต. แต่ละแห่งจัดเก็บเอง ใช้เป็นงบประมาณรวมในการบริหารโครงการ

จะเห็นได้ว่าโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. เป็นโครงการซึ่งการดำเนินงานเป็นการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาคหรือประชาชนอย่างแท้จริง เพราะหน่วยการดำเนินงาน อยู่ในระดับตำบล-หมู่บ้าน และ กระจายอำนาจให้อบต.ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ภายใต้หลักการ เพื่อให้องค์ประชาชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นโครงการของทางราชการ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. นับว่ามีความสำคัญและเป็นผลประโยชน์กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมาก เพราะจะเป็นโครงการที่สามารถสนองความต้องการของประชาชนและช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริง โดยผลของโครงการจะได้รับการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ คุ่มค่ากับงบประมาณที่เสียไป ฉะนั้น ความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดปรับปรุงการให้มีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากการดำเนินงานในโครงการต่างๆ ได้มีการกระจายการมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานสู่ประชาชนอย่างแท้จริง โอกาสที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา ตำบล (People's participation) ก็ยิ่งมากยิ่งขึ้น และนั่นหมายถึงการได้ตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในชนบท ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เช่นกัน

2.2.1 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิก 2 ประเภท ประกอบด้วย

1) สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่

- กำนัน
- ผู้ใหญ่บ้าน
- แพทย์ประจำบ้าน

2) สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง คือ สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้แก่เลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น หมู่บ้านละ 2 คน

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

อบต. มีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง จำนวนไม่เกิน 7 คน ซึ่งนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง สภา อบต. ประกอบด้วย

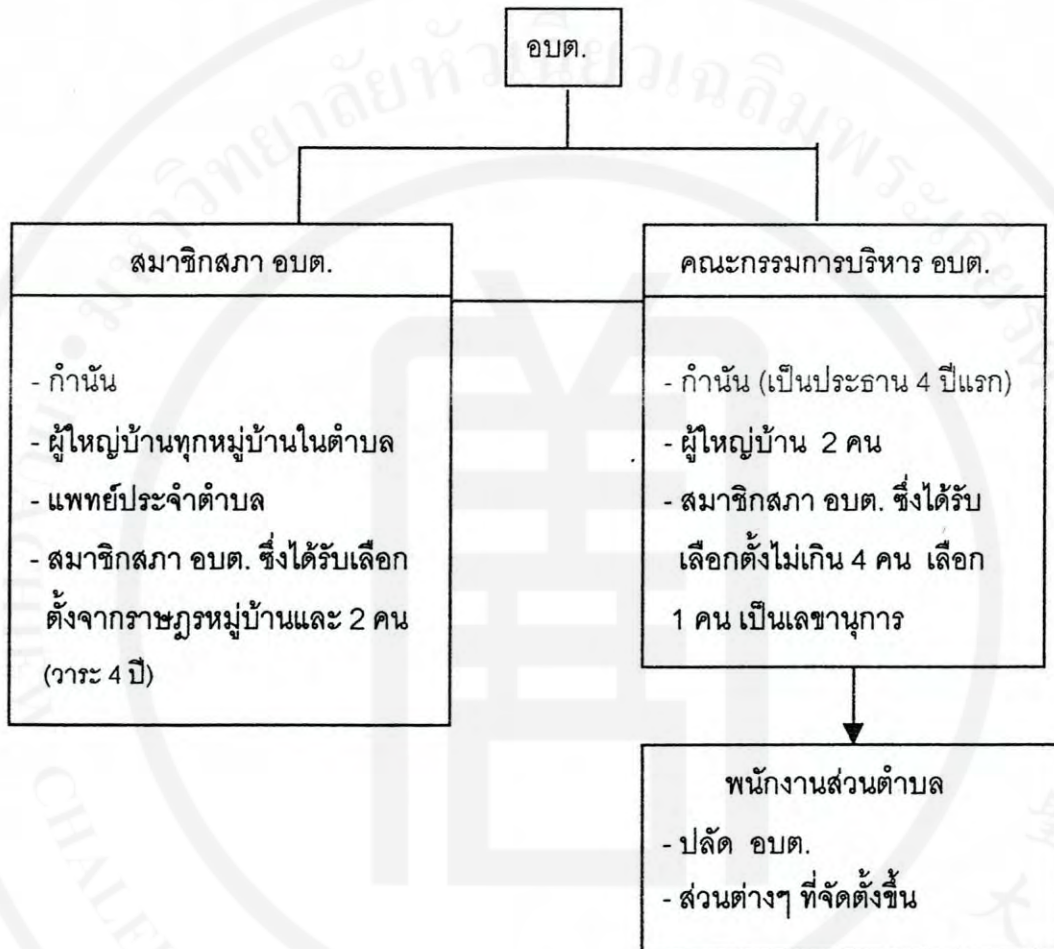
- 1) กำนัน
- 2) สมาชิกสภา อบต. ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน
- 3) สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน

ในการนี้ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะเลือกสมาชิกด้วยกันเป็นประธานสภาคนหนึ่ง รองประธานคนหนึ่ง และเลขานุการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องไม่เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเวลาเดียวกัน

สำหรับคณะกรรมการบริหาร ก็willเลือกคณะกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหาร และเลือกกรรมการบริหารอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

ตามบทเฉพาะกาลมาตรา 95 วรรคสุดท้าย พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดไว้ใน 4 ปีแรก นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลใช้บังคับ ให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง

แผนภูมิที่ 1.1
แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : คู่มือสออบปลัด อบต. พนักงานส่วนตำบล ปี 2540

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
5. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 6. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 7. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 8. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 9. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 10. กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์

มาตรา 71 องค์การบริหารส่วนตำบล อาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้แต่มีได้กำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท

เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

มาตรา 73 องค์การบริหารส่วนตำบล อาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำ และเป็นภารกิจเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

2.2.2 การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากจะได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงแล้วยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้อำนาจหน้าที่แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะราชการส่วนท้องถิ่น

บทบาทความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

อบต. เป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารงานแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่แก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เหตุผลที่สนับสนุนว่า อบต. เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น อาจพิจารณาได้จากการที่ อบต. มีการดำเนินการที่ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจ คือ

ประชาชนจะได้รับประโยชน์จาก อบต. ในด้านการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบลจะมีมากขึ้นโดยผ่านผู้แทนของตนในองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เป็นที่เชื่อได้ว่า

ความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีของ อบต. จะส่งผลให้เกิดความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในภาพรวมของประเทศต่อไป

ในการนี้ มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มจะเป็นกลไกของฝ่ายประจำที่จะช่วยให้การทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานไปได้ คือ

1. พนักงานส่วนตำบล เป็นบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือน ที่ตั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบลเกิดขึ้นตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานส่วนตำบล พ.ศ. 2539 ได้กำหนดตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลไว้จำนวน 21 ตำแหน่ง ดังนี้

- 1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3-7)
- 2) รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3-6)
- 3) หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3-5)
- 4) หัวหน้างานธุรการ (เจ้าพนักงานธุรการ 2-5)
- 5) เจ้าหน้าที่ธุรการระดับ
- 6) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลระดับ 1-4
- 7) หัวหน้างานนิติการ (นิติการ 3-5)
- 8) หัวหน้าส่วนการคลัง (เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี 2-6)
- 9) หัวหน้างานงบประมาณ (เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 2-5)
- 10) หัวหน้างานจัดเก็บรายได้ (เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 2-5)
- 11) เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ ระดับ 1-4
- 12) หัวหน้างานการเงินและบัญชี (เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 2-5)
- 13) เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีระดับ 1-4
- 14) หัวหน้าส่วนโยธา (เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง 2-6)
- 15) หัวหน้างานโยธา (วิศวกรโยธา 3-6)
- 16) นายช่างโยธา ระดับ 2-5
- 17) ช่างโยธา ระดับ 1-4
- 18) หัวหน้าส่วนสาธารณสุข (นักบริหารงานสาธารณสุข 3-6)
- 19) หัวหน้างานสาธารณสุข (นักวิชาการสุขาภิบาล 3-5)

20) หัวหน้างานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ (พยาบาลวิชาชีพ 3-5)

21) เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ระดับ 2-4

จำนวนของพนักงานส่วนตำบลจะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับชั้นและรายได้ ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. ดังนี้

ชั้น อบต.	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
1	20 ล้านบาทขึ้นไป	21
2	12-20 ล้านบาท	12
3	6-12 ล้านบาท	6
4	3-6 ล้านบาท	4
5	ไม่เกิน 3 ล้านบาท	3

2. ลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบลที่ปริมาณงานมาก และมีรายได้เพียงพอ ก็สามารถจ้างลูกจ้างเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ้างลูกจ้างของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2536 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538

3. ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ไปดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการชั่วคราว ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรา 72 วรรค 3

2.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจุบัน ในจังหวัดสมุทรปราการมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ทั้งหมด 32 อบต. ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง

4. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า
6. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ
7. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองบางปลากด
8. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า
9. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน
10. องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ
11. องค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์
12. องค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน
13. องค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง
14. องค์การบริหารส่วนตำบลบางเมือง
15. องค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา
16. องค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว
17. องค์การบริหารส่วนตำบลแพรกษา
18. องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่
19. องค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ
20. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไฉลง
21. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ
22. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองด่าน
23. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านระกาศ
24. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมมาตรา
25. องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง
26. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็ริง
27. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสวน
28. องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีน้อย
29. องค์การบริหารส่วนตำบลบางบ่อ
30. องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง
31. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่
32. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีษะจรเข้่น้อย

ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 32 อบต. เป็น อบต. ชั้นหนึ่งทั้งหมด

2.3 แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ

2.3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

สมัยศ นาวิกการ(2534:530) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่ง โดยเป็นทัศนคติทางบวกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

เทพนม เมืองแมน(2529: 98) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นภาวะของการมีอารมณ์ในทางบวกจากผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้น เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ส่วนบุคคลต่าง ๆ กัน การรู้สึกรับรู้จึงมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่า ผลการปฏิบัตินั้น บุคคลได้รับการสนองตอบความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือความต้องการด้านอื่นอันเป็นองค์ประกอบของการมีชีวิตอยู่รอด หรือความคาดหวังหวังในชีวิต อันเป็นรากฐานของความพอใจหรือไม่พอใจได้

Strauss and Sayles และ Bulum and Naylor (1960: 119-121 และ 1968 : 364 อ้างใน วรางคณา ทิมวัฒนา, 2537: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการงานและปัจจัยแวดล้อม ความรู้สึกพอใจที่ได้รับจากงาน การได้รับผลตอบแทน ผลประโยชน์จากงาน การเกิดความมั่นคงปลอดภัย การได้รับความยุติธรรม การได้รับความสะดวกสบายทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

Phillip B Appkwhite (2538 : 8 อ้างใน เจนกิจ ภูติรัตน์, 2532 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องของบุคคล เป็นความรู้สึกส่วนตัว เนื่องจากได้รับการสนองตอบและมีสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพที่ตนเองชอบ

จากความหมายที่รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของความพึงพอใจต่อการบริหารงาน ได้ดังนี้ คือหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนในทางบวกหรือลบ ซึ่งเป็นผลจากการบริหารงานของเทศบาล การให้บริการของเทศบาล รวมถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ หากบุคคลหรือประชาชนมีความพึงพอใจ ก็จะสนับสนุนเทศบาล และเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในกิจกรรม โครงการของเทศบาลต่อไป

2.3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ มี 2 แนวคิด คือ แนวคิดที่ว่าความพึงพอใจส่งผลต่อกิจกรรม และแนวคิดที่ว่ากิจกรรมนำไปสู่ความพอใจ ดังนี้คือ

ความพึงพอใจที่มีผลต่อกิจกรรม การมีส่วนร่วม การศึกษาของ ฮอว์ธอร์น และนักวิชาการกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ มีแนวคิดที่ว่า ความพึงพอใจในผลที่ได้จากการทำงานจะส่งผลต่อการเต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรมการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปยังผลผลิตของกิจกรรมหรือกำไรของกิจกรรมในที่สุด

เฟรดเดอริก เฮิร์ชเบิร์ก (Frederick Herzberg) และคณะมีความคิดเห็นในแนวนี้เช่นกัน โดยเขากล่าวถึงปัจจัย 2 ประเภท คือปัจจัยที่ทำให้ไม่พอใจ (Dissatisfier or Hygiene Factor) และปัจจัยที่ทำให้พอใจ (Satisfier or Motivation Factor) ปัจจัยประเภทแรก รวมไปถึงการควบคุมสภาพกายภาพ สิ่งจูงใจ และนโยบายขององค์กร ปัจจัยประเภทที่ 2 เกี่ยวกับกิจกรรมและตัวบุคคลเองโดยตรง ได้แก่ ความสำเร็จของกิจกรรม ลักษณะของกิจกรรมหรือโครงการ ความรับผิดชอบต่อกิจกรรม รวมถึงผู้ปฏิบัติงาน

เฮิร์ชเบิร์ก สรุปว่า ปัจจัยทั้งสองประเภทนั้นจะสามารถป้องกันความไม่พึงพอใจในงานของบุคคลได้ และจะเสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มชนต่องานนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมนำไปสู่ความพึงพอใจ การศึกษาของ พอร์เตอร์และลอว์เลอร์ (Porter and Lorler) ซึ่งเน้นแนวคิดที่ว่าความพึงพอใจเป็นผลมาจากกิจกรรม โดยสรุปแนวคิดนี้ว่า

- 1) หากผลของกิจกรรมไม่ดี และขาดความเป็นธรรม ประชาชนหรือกลุ่มคนหรือบุคคลจะไม่มี ความพอใจ
- 2) หากผลของกิจกรรมไม่มีค่าพอในสายตาของบุคคล หรือโอกาสที่จะทำสำเร็จมีน้อย ความพยายามในการเข้าร่วมกิจกรรมในงาน หรือโครงการต่อไปจะไม่เกิดขึ้นหากผู้ปฏิบัติกิจกรรมหรือบุคลากรโครงการไม่รู้ชัดในบทบาทหน้าที่ของตน อีกทั้งขาดความสามารถในการดำเนินกิจกรรม บุคคลจะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นน้อย

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา ชมดี (2524) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

ปัจจัยจูงใจให้มีส่วนร่วม ได้แก่ เกียรติ ความต้องการอาชีพใหม่ การจูงใจจากเพื่อน ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความต้องการเงินทุน ความต้องการซื้อสินค้าราคาถูก และผู้ที่ชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ ครู กรรมการสภาตำบล เป็นต้น

ประสพสุข ตีอินทร์ (2524) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ พบว่า การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชนบท มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาขั้นต้น
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
3. การแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหา
4. การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา
5. การปฏิบัติตามโครงการ
6. การประเมินผลโครงการ
7. การพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์

อาสาฬห์ เกษทรัพย์ (2524) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนของผู้ปกครองในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้สูง มีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ และผู้ปกครองที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาก จะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย

ฉัตราน วุฒิกมรรักษา (2526) ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมโครงการสร้างงานในชนบท พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่างๆ แต่ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมได้บ่อยครั้งกว่า ส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่างๆ แต่ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีคิดว่า จะเข้ามีส่วนร่วมได้บ่อยครั้งกว่า ส่วนสถานภาพทางสังคมและความแตกต่างในเรื่องเพศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ (2526) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความร่วมมือของประชาชนมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาอาชญากรรม สาเหตุก็น่าจะเนื่องมาจากประการที่หนึ่ง คือ

ปัญหาทางเศรษฐกิจ คนที่มีรายได้ไม่ดีพอจะมีปัญหาในการป้องกันอาชญากรรม ประการที่สอง คือ ความไม่ศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่และไม่ศรัทธาต่อระบบราชการ เนื่องจากความไม่มีประสิทธิภาพ ความไม่สุจริตในการปฏิบัติงาน และความทารุณโหดร้ายของเจ้าหน้าที่เอง ประการที่สาม ประชาชนกลัวว่าจะไม่ปลอดภัยแก่ตนเองในเรื่องการให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ ประการที่สี่ เป็นนิสัยของคนไทยโดยทั่วไปที่ไม่เอาเป็นธุระต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ประการที่ห้าซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ คือ การขาดความรู้จักมักคุ้นระหว่างตำรวจกับประชาชน

กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือของชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันอาชญากรรมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบมีผลดังนี้ คือ การที่คู่สมรสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม จำนวนครั้งที่คู่สมรสเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ส่วนความพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน จำนวนครั้งที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในจำนวนปีที่อาศัยในชุมชน การให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ.2527 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน การรู้สึกตนว่าตนมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน การมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ความต้องการเกียรติการได้รับการชักจูงจากกรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่

รักขณา กางกรณ์ (2528) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ของอาสาสมัครในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความสงสาร ความพอใจ ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ความตระหนักถึงปัญหาท้องถิ่น ความรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้ไม่รู้หนังสือให้รู้หนังสือ เป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง ความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยผู้ไม่รู้หนังสือ ความภูมิใจที่มีคนนับถือเป็นครู ได้รับการชักชวนจากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการอาสาสมัคร

ปรีชญา เวลารักษ์ (2528) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท พบว่า ปัจจัยผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และความปลอดภัย
2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. รางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์หรือธนาคารข้าว
4. ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าขัดข้องเมื่อถูกชักชวน หรือรู้สึกเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม ความปรารถนาให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น

นาภาพร เชื้อข้าว (2531) ได้ศึกษาปัจจัยที่อิทธิพลการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองนนบุรี จำกัด พบว่า การรับรู้ข่าวสารไม่ว่าจะเป็นด้านสื่อบุคคล หรือสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุหรือสิ่งพิมพ์ก็ตามในอัตราที่มากกว่า จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งของชุมชน และโครงการต่างๆ มากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารประเภทต่างๆ น้อยกว่า

ชื่น ศรีสวัสดิ์ (2532) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท : ศึกษากรณีบ้านดงเค็ง และบ้านชุมแสง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท 6 ขั้นตอน คือ การร่วมคิด การร่วมประชุมหารือ การร่วมวางแผน การร่วมทำ การร่วมติดตามผล และการร่วมค้นคิดงานใหม่

ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

1. ร่วมคิดโดยให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลสภาพปัญหาด้านการค้นคว้า ปัญหา ค้นคว้าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
2. ร่วมตัดสินใจ โดยให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในทางเลือกที่ใช้ปฏิบัติ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. ร่วมวางแผนโดยให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาที่สนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมปฏิบัติ โดยให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรม แผนงาน โครงการ หรือนโยบายที่วางแผนไว้
5. ร่วมติดตามและประเมินผล โดยให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ให้เกิดประโยชน์ตลอดไป

ปัญญา ธนะสัมบูรณ์ (2535) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลอย่างเด่นชัดต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ คือ รายได้ การติดต่อพบปะผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และความคาดหวังผลประโยชน์จากโครงการ สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่อโครงการที่สำคัญได้แก่ การมีภาระในการประกอบอาชีพ ขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐ

รววิทย์ อรรถโกวิทศาสตร์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนต่อการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เสพยาบ้ามีบุคคลในครอบครัวเสพยาเสพติดไม่มากนัก ผู้ที่เสพยาเสพติดมากที่สุด คือ บิดา โดยการดื่มเหล้า และสูบบุหรี่ กลุ่มผู้เสพยาบ้ามีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับยาเสพติดสูง ผู้เสพยาบ้าเริ่มเสพยาครั้งแรกเมื่ออายุ 17 ปี โดยเสพยาเฮโรอีน สาเหตุที่เสพยาเนื่องจากอยากลองตามคำแนะนำของเพื่อน สื่อมวลชนมีอิทธิพลสูงสุดต่อการเสพยาเสพติด คือ ภาพยนตร์และโทรทัศน์

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง หมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเป็นผู้นำทั้งนอกและในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม การติดต่อกับผู้นำและการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนายกระดับการศึกษาและระดับความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารชุมชนหมู่บ้านตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

สกันธ์ จันทร์รักษ์ (2528) ศึกษาปัจจัยบางประการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ติดต่อกับผู้นำท้องถิ่นมาก จะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการติดต่อกับผู้นำท้องถิ่นน้อย หัวหน้าครัวเรือนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าจะมีส่วนร่วมมากกว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศูนย์เยาวชนตำบลน้อย

อนุชัย เล็กบำรุง (2533) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะเจ้าหน้าที่ตำรวจในกิจกรรมโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่มีการติดต่อกับบุคคลอื่นบ่อยครั้งจะเข้าร่วมในกิจกรรมในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์สูง

อนุภรณ์ สุวรรณสถิตกร (2529) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบล โครงการ กสช. มี 2518 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่การเป็น กรรมการกลุ่มทางสังคม และประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน โครงการ กสช. ได้แก่การติดต่อกับชุมชนภายนอก การรับข่าวสารและระดับการศึกษา

อุบลวรรณ สืบยุค (2529) ได้ศึกษาปัจจัยบางอย่างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย โครงการพื้นที่นครบางบัว กรุงเทพมหานคร พบว่า ความเข้าใจในหลักการโครงการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือนส่วนปัจจัยอื่น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ แลความรู้สึกพอใจในชุมชนไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือนแต่อย่างใด

อารยา วัฒนกิจ (2526) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุม ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้สูง มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของศูนย์ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เฉพาะปัจจัยการติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น เพราะผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ได้รับข่าวสาร มาจากทางราชการ

นพพร เชื้อซ้ำ (2531) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม สหกรณ์การเกษตรเมืองมีนบุรีจำกัด พบว่าสมาชิกที่มีการศึกษาสูง มีระยะเวลาเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นาน ได้รับข่าวสารมาก มีความเข้าใจในหลักสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์มากด้วย

เพทาย วิเศษพจนกิจ (2520) ได้ศึกษาความคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ สารภี-ข้าวมุง สรุปผลการศึกษาได้ว่า สมาชิกที่มีความคาดหวังประโยชน์จากกลุ่มมากจะเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มมากด้วย

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าจากผลงานวิจัยดังกล่าว ระดับการศึกษารายได้และความคาดหวังประโยชน์จากโครงการมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการ โดยเฉพาะความคาดหวังประโยชน์จากโครงการและการติดต่อสื่อสารเพราะประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความสะดวกสบายเมื่อได้รับข่าวสารและทราบประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากขึ้น รวมทั้ง การติดต่อสื่อสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการ เช่น การติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น การติดต่อพบปะเจ้าหน้าที่ของรัฐ การฟังข่าวสารจากวิทยุ

โทรทัศน์ ซึ่งการติดต่อสื่อสารดังกล่าวมีผลทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นแรงกระตุ้นทำให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการต่างๆ

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

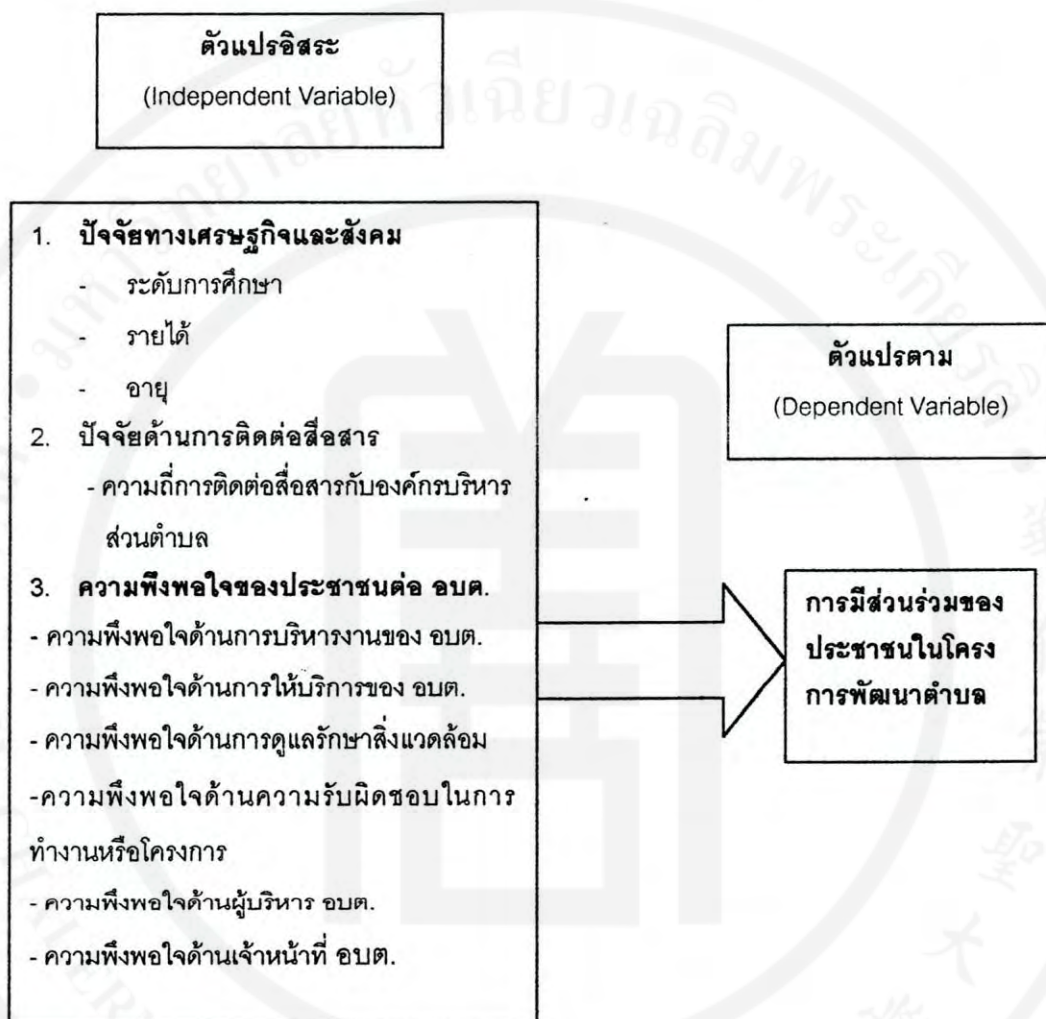
จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ รายได้และระดับการศึกษา ปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย ความถี่การติดต่อพบปะ อบรม. และปัจจัยด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบรม. ประกอบด้วย ความพึงพอใจด้านการบริหารงาน ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบรม.

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เสียสละทุนทรัพย์ หรือแรงงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ

ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวแปร ปราบกฏตามแผนภูมิที่ 2.1 ดังนี้

แผนภูมิ 2.1
แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบวัด
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษาระชากรจากกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ครอบคลุม อบต. จำนวนทั้งสิ้น 32 อบต.

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบผสมผสาน (Mixed Sampling) โดย
ขั้นแรก : โดยคัดเลือกพื้นที่ อบต. ตัวอย่าง จำนวน 9 อบต. โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก สุ่มได้ อบต. ดังนี้ 1. อบต.บางโหลง 2. อบต.บางเมือง 3. อบต.เทพารักษ์ 4. อบต.บางบ่อ 5. อบต.บางพลีน้อย 6. อบต.คลองด่าน 7. อบต.บางปลา 8. อบต.บางน้ำผึ้ง 9. อบต.บางแก้ว

ขั้นที่สอง : กำหนดสัดส่วนจำนวน (Proportional Probability Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่จัดเก็บจำแนกตาม อบต. ดังนี้ เก็บตัวอย่างประชาชน อบต.ละ 40 คน จาก 9 อบต. คิดเป็นจำนวนตัวอย่าง 360 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมจากการศึกษา ค้นคว้างานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานวิจัย ซึ่งแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพบุคคล บัณฑิตด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ความถี่ในการพบปะติดต่อกับ อบต. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ความคาดหวังผลประโยชน์ในโครงการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการของ อบต. โดยแบ่งออกเป็น 6 เรื่อง และมีคำถามเรื่องละ 5 ข้อ คือ

1. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต.
2. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต.
3. ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต.
4. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงาน หรือโครงการ
5. ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต.
6. ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต.

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. โดยแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง และมีคำถามเรื่องละ 5 ข้อ คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นโครงการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ

โดยเป็นคำถามวัด แบบ Likert Scale ซึ่งมีคำตอบ 3 ระดับการให้คะแนนคือ หากเป็นคำตอบเชิงบวกให้คะแนน 3 2 1 ตามลำดับ แต่ถ้าเป็นคำตอบเชิงลบ คะแนนจะเป็นทางตรงกันข้าม คือ 1 2 3

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อกับบุคคลหลายฝ่ายเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ อบต. ตัวอย่างทั้ง 10 แห่งโดยใช้แบบสอบถาม
2. การเก็บข้อมูลดำเนินการระหว่าง วันที่ 15 มกราคม 2545 - 15 กุมภาพันธ์ 2545 รวมระยะเวลา 30 วัน เพื่อให้ครบจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น รวม 360 คน

3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ของแบบวัด

ความเที่ยงตรงเป็นคุณสมบัติหนึ่ง ของเครื่องมือวัดที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือ นั้น ๆ สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนเพียงใดมีวิธีทดสอบในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity Coefficient) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้สอนซึ่งให้คำปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้องและให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์และทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา
2. การหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability Coefficient) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดสอบกับประชาชนในเขต อบต. ตำบลบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาความน่าเชื่อมั่นจากโปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือรวม $\alpha = .8251$ ซึ่งถือว่าแบบสอบถามครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือสูง

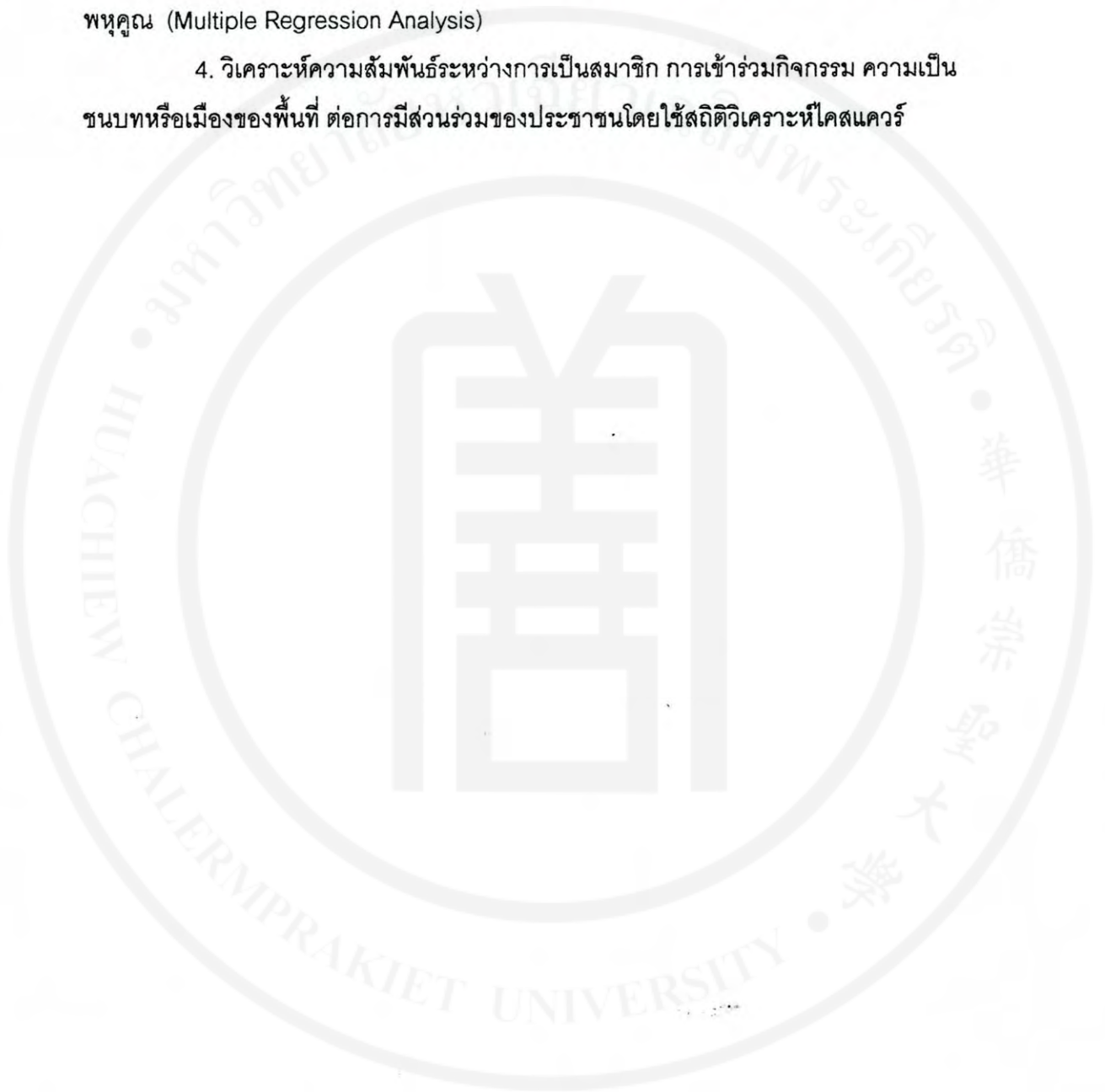
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายในรูปสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อของประชาชนโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย

พหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรม ความเป็นชนบทหรือเมืองของพื้นที่ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้สถิติวิเคราะห์โคสแควร์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาภรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. ในด้านต่าง ๆ

4.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต.

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการเป็นสมาชิกชมรมของ อบต. และความเป็นชนบทและเมืองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต.

ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่ อบต. ตัวอย่างทั้ง 9 อบต. ที่ศึกษามีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.4 ปี มีอายุสูงสุด 73 ปีและมีอายุต่ำสุด 20 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึง - ปวช. โดยมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาลงมาคือ ร้อยละ 30.0 และระดับ ปวส. - ปริญญาตรีร้อยละ 27.8 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 10,544.40 บาท และมีรายได้ต่ำสุดเดือนละ 2,500 บาท สูงสุด 43,200 บาท ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.4 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับบริการจาก อบต. มีเพียงร้อยละ 38.6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต. โดยในรอบปีที่ผ่านมาประชาชนมีการติดต่อประสานงานกับ อบต.เฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี และมีผู้ไม่เคยติดต่อกับ อบต.เลยเป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 47.2) รองลงมาคือผู้เคยติดต่อกับ อบต.จำนวน 1 - 2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 37.5) ที่เหลือร้อยละ 15.2 เคยติดต่อกับ อบต. ตั้งแต่ 3 ครั้งต่อปีขึ้นไป กลุ่ม

ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.4) ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการต่างๆ ของ อบต. มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 18.6) เท่านั้นที่เป็นสมาชิก (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
อายุ			
20 – 30 ปี	128	35.6	อายุเฉลี่ย 38.04 ปี
31 – 40 ปี	90	25.0	อายุสูงสุด 73 ปี
41 - 50 ปี	83	27.5	อายุต่ำสุด 20 ปี
51 – 60 ปี	39	6.3	
61 ปีขึ้นไป	20	5.6	
รวม	360	100	
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	108	30.0	
มัธยม - ปวช.	152	42.2	
ปวส. -ปริญญาตรี	100	27.8	
รวม	360	100	
รายได้ต่อเดือน			
2,500 – 5,000 บาท	120	33.3	รายได้เฉลี่ย
5,001 – 10,000 บาท	114	31.7	10,544.04 บาท/เดือน
10,001 – 20,000 บาท	101	28.1	สูงสุด 43,200 บาท
20,000 บาทขึ้นไป	25	6.9	ต่ำสุด 2,500 บาท
รวม	360	100	
รวม	360	100	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.			
เคย	139	38.6	
ไม่เคย	221	61.4	
รวม	360	100	
จำนวนครั้งการติดต่อกับ อบต.ในรอบปี			
ไม่เคย	170	47.2	จำนวนครั้ง
1 - 2 ครั้ง	135	37.5	เฉลี่ย 1.19 ครั้ง
3 - 5 ครั้ง	55	15.2	
การเป็นสมาชิกชมรม อบต.			
เป็น	67	18.6	
ไม่เป็น	293	81.4	
รวม	360	100	

4.2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. ด้านต่าง ๆ

การวัดระดับความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ แบ่งเป็น 6 ด้าน ใช้คำถาม(ตัววัด) 30 คำถามจำแนกด้านละ 5 คำถาม ในแบบทดสอบ โดยแต่ละคำถามมีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.00 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.00

โดยผู้วิจัยกำหนดความหมายของระดับคะแนนในการแปลผล ดังนี้

ค่าคะแนน 1.00 - 1.60 เท่ากับ ระดับมาก

ค่าคะแนน 1.61 - 2.30 เท่ากับ ระดับปานกลาง

ค่าคะแนน 2.31 - 3.00 เท่ากับ ระดับต่ำ

จากการคำนวณพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อ อบต. โดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 ทั้งนี้ประชาชนมีความพึงพอใจจำแนกรายด้าน ดังนี้ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อ อบต.ด้านการบริหารงานของ อบต.สูงสุด (ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.15) รองลงมาคือความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 2.10) รองลงมาคือ

ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 1.86) รองลงมาคือความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. (ค่าเฉลี่ย 1.83) รองลงมาคือความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงาน/โครงการของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 1.81) โดยมีค่าความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.73) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
แสดงข้อมูลด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต.

ความพึงพอใจ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
ด้านการบริหารงานของ อบต.	1.00	3.00	2.15
1. การบริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพสูง	1.00	3.00	2.55
2. การบริหารงาน อบต.ของท่านมีความเป็นเอกภาพสูง	1.00	3.00	1.72
3. สมาชิก อบต.สามารถประสานการทำงานร่วมกันกับข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี	1.00	3.00	2.31
4. การบริหารงานของ อบต. มีความโปร่งใสตรวจสอบได้	1.00	3.00	2.49
5. อบต. เอาใจใส่ดูแลปัญหา ทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง	1.00	3.00	2.28
ด้านการให้บริการของ อบต.	1.00	3.00	2.10
6. การติดต่องานด้านเอกสาร การทะเบียนต่าง ๆ จาก อบต. เป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว	1.00	3.00	2.30
7. เมื่อมีปัญหาสำคัญเร่งด่วนในชุมชนของท่าน อบต.ควรเข้ามาช่วยแก้ปัญหา ตามภาระหน้าที่ของ อบต.ทันที	1.00	3.00	2.33
8. ถนนหนทางในเขตรับผิดชอบของ อบต.มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย	1.00	3.00	1.94
9. ไฟฟ้า น้ำประปาในชุมชนและที่พักอาศัยของท่าน สามารถใช้ได้ปกติดีสม่ำเสมอ	1.00	3.00	2.06
10. อบต.ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ การสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนงานการเก็บขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี	1.00	3.00	1.91

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	1.00	3.00	1.86
11. อบต. ควรมีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีของชุมชน อาทิ โครงการรณรงค์วันสิ่งแวดล้อม โครงการรวมใจภักดิ์รักษาน้ำบ้าน โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม	1.00	3.00	1.94
14. อบต. มีการตรวจสอบดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนและเฝ้าระวังภัยแก่ไข ปรับปรุงตลอดเวลา	1.00	3.00	2.06
15. สิ่งแวดล้อมโดยรวมในเขตพื้นที่ อบต. ของท่าน มีความน่าอยู่พอสมควร	1.00	3.00	1.77
ด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ	1.00	3.00	1.61
16. งานหรือโครงการที่ อบต. รับผิดชอบสามารถทำสำเร็จเรียบร้อยในเวลาที่กำหนดไว้	1.00	3.00	1.80
17. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการ อบต. ได้มีการติดตามงานและตรวจสอบอยู่เสมอ	1.00	3.00	1.70
18. เมื่อมีเรื่องร้องเรียน อบต. จะรีบเร่งช่วยเหลือ แก้ไขทันที	1.00	3.00	1.84
19. โครงการก่อสร้าง ซ่อมแซม สาธารณูปโภคต่าง ๆ ของ อบต. มีความคงทนถาวร สามารถใช้ประโยชน์ได้ดี	1.00	3.00	1.98
20. อบต. มีการทำความเข้าใจกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการและปรับปรุงแก้ไขให้ผลกระทบน้อยที่สุด	1.00	3.00	1.73
ด้านผู้บริหารเทศบาล	1.00	3.00	1.63
21. ผู้บริหาร อบต. มีความเป็นกันเองกับท่าน	1.00	3.00	1.77
22. ผู้บริหาร อบต. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถพอสมควร	1.00	3.00	1.98
23. ผู้บริหาร อบต. มีการดำเนินโครงการ และกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน	1.00	3.00	1.89

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	ค่าต่ำ สุด	ค่าสูง สุด	ค่าเฉลี่ย
24. ผู้บริหาร อบต. เป็นผู้เอาใจใส่ดูแลปัญหาของชุมชน	1.00	3.00	1.85
25. ผู้บริหาร อบต. มีความยุติธรรม และน่าสนับสนุนการทำงานทางการเมืองต่อไป	1.00	3.00	1.69
ด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่	1.00	3.00	1.73
26. เจ้าหน้าที่ อบต. เอาใจใส่ในเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจของชุมชนท่านเป็นอย่างดี	1.00	3.00	1.57
27. เจ้าหน้าที่ อบต. สามารถปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว ว่องไวมีประสิทธิภาพ	1.00	3.00	1.63
28. เจ้าหน้าที่ อบต. ยึดมั่นแน่วแน่ใในการปฏิบัติงาน มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน	1.00	3.00	1.74
29. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ งานเป็นอย่างดี	1.00	3.00	1.85
30. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงาน	1.00	3.00	1.89
ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวม	1.00	3.00	1.92

4.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของอบต.

การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้คำถาม (ตัววัด) 20 คำถาม จำแนกออกเป็นการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ด้านละ 5 คำถาม โดยแต่ละคำถามมีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.00 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.00 โดยพบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต. โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.62) และจำแนกการมีส่วนร่วมในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 1.69) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ (ค่าเฉลี่ย 1.66) การมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ (ค่าเฉลี่ย 1.64) และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 1.55) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

แสดงข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต.

การมีส่วนร่วม	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
ด้านการวางแผนโครงการ	1.00	3.00	1.64
1. ท่านได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการของ อบต. อยู่เสมอ ๆ	1.00	3.00	1.41
2. การบริหารงานของ อบต. จะนำเสนอ แผนงาน โครงการ ให้ชุมชนของท่านได้รับทราบตลอด	1.00	3.00	1.60
3. สมาชิก อบต. จะเข้ามาประสานการทำโครงการกับ ผู้นำชุมชน หรือชุมชนของท่านเป็นอย่างดี	1.00	3.00	1.71
4. ทุกขั้นตอนของการวางแผนของ อบต. โปร่งใส ตรวจสอบได้	1.00	3.00	1.71
5. อบต. มีการปรับเปลี่ยนแผนงาน โครงการ ตามข้อเสนอจากชุมชนของท่าน	1.00	3.00	1.78
ด้านการเสนอความคิดเห็นต่อโครงการ	1.00	3.00	1.69
6. ท่านเสนอความคิดเห็นที่มีต่อโครงการได้อย่างเสรี และ อบต. รับฟัง	1.00	3.00	1.57
7. เมื่อมีการจัดทำโครงการ อบต. ได้มาบอกกล่าว ชี้แจง รายละเอียดให้ชุมชนทราบเสมอ	1.00	3.00	1.72
8. เมื่อมีการเสนอโครงการให้ชุมชน ถ้าโครงการที่ไม่ดีถือ ว่าไม่มีประโยชน์ต่อชุมชนจะถูกตัดทิ้งได้	1.00	3.00	1.65
9. ข้อชี้แนะของท่านหรือของชุมชน ผู้บริหาร อบต. รับฟัง	1.00	3.00	1.81
10. โครงการส่วนใหญ่มาจากการเสนอขอจากชุมชน หรือชุมชนมีส่วนร่วมคิดก่อนเสมอ	1.00	3.00	1.70
ด้านการปฏิบัติตามโครงการ	1.00	3.00	1.66
11. ท่านเข้าร่วมโครงการของ อบต. เสมอ	1.00	3.00	1.53
12. กิจกรรมของอบต. สนุกสนานได้ประโยชน์ได้รู้จัก ผู้อื่นจึงพลาดไม่ได้ต้องเข้าร่วม	1.00	3.00	1.57

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
13. การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นกิจกรรมและหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมงานโดยพร้อมเพรียง	1.00	3.00	1.97
14. การร่วมงานของท่านทำให้งานของ อบต. สำเร็จได้	1.00	3.00	1.85
15. ท่านได้รับมอบหมายภารกิจโครงการอยู่เสมอ ๆ	1.00	3.00	1.43
ด้านการติดตามประเมินผล	1.00	3.00	1.55
16. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตาม โครงการของ อบต.	1.00	3.00	1.52
17. โครงการของ อบต. ที่ทำแก่ชุมชนมีการประเมินผลสำเร็จโดยชุมชน	1.00	3.00	1.66
18. ท่านเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการของ อบต.	1.00	3.00	1.44
19. ท่านสามารถให้ความเห็นผลงานของ อบต. มีความสำเร็จหรือล้มเหลวได้	1.00	3.00	1.54
20. งานของ อบต. กีดกันไม่ให้คนภายนอกรับรู้	1.00	3.00	1.66
การมีส่วนร่วมโดยรวม	1.00	3.00	1.62

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นสมาชิกชมรมของ อบต. และความเป็นชนบทและเมือง ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่มที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. นั้นผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ตารางไขว้ (ไคแอสควร์) เพื่อเปรียบเทียบจำแนกตามตัวแปร ดังนี้

4.4.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมมุติฐานการวิเคราะห์ : ประชาชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมงานกับ อบต. จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4.4 พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. (X^2 -test เท่ากับ 25.76) โดยพบว่า ประชาชนที่เคยเข้าร่วมกับ กิจกรรมหรือร่วมงานกับ อบต. จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.4 .

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้าร่วมกิจกรรม	การมีส่วนร่วม			รวม (คน)
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เคย	24.3	49.1	-	139
ไม่เคย	75.7	50.9	100.0	221
รวม	100.0	100.0	100.0	360

$$X^2 - \text{test} = 25.762 \quad \text{sig} .001^{**}$$

4.4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมมุติฐานการวิเคราะห์ : ประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการของ อบต. จะมีระดับการมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4.5 พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างการเป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. (X^2 -test เท่ากับ 15.78) โดยพบว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการกับ

อบต. จะมีระดับการมีเข้าร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกชมรม สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.5

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกชมรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเป็นสมาชิกชมรม	การมีส่วนร่วม			รวม (คน)
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เป็น	13.6	22.4		67
ไม่เป็น	86.4	77.6	100.0	293
รวม	100.0	100.0	100.0	360

$$X^2 - \text{test} = 15.78 \quad \text{sig} .05^*$$

4.4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพพื้นที่การเป็นชนบทและเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมมุติฐานการวิเคราะห์ : ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตเมือง จะมีระดับการมีเข้าร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4.6 พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการอยู่อาศัยในเขตเมืองหรือเขตชนบทกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. (X^2 -test เท่ากับ 3.56) โดยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทไม่มีความแตกต่างกันในการเข้าร่วมในโครงการของ อบต. จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.6
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ของ อบต.กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

พื้นที่ อบต.	การมีส่วนร่วม			รวม (คน)
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ชนบท	28.6	33.2		111
เมือง	71.4	66.8	100.0	349
รวม	100.0	100.0	100.0	360

$X^2 - \text{test} = 3.562$ Non sig .

4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการของ อบต.

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. ครั้งนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 3 ปัจจัยหลัก โดยแยกเป็นตัวแปรอิสระออกได้ทั้งสิ้น 10 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กำหนดแยกเป็น 3 ตัวแปร คือ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 1 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนครั้งในการพบปะกับ อบต. ปัจจัยด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. กำหนดเป็น 6 ตัวแปร 1.ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. 2. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. 3. ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต. 4. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ 5. ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. 6. ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. โดยมีตัวแปรตามได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เมื่อนำตัวแปรทุกตัวเข้าวิเคราะห์ โดยใช้วิธีสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter-Multiple Regression Method) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) พบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความสัมพันธ์กันต่ำ (มีค่า corr น้อยกว่า .06) ซึ่งหมายความว่าสามารถใช้ตัวแปรทุกตัวเข้าทำการวิเคราะห์ในสมการพหุคูณได้ โดยไม่มีการเบี่ยง

เบนผลจากค่าความสัมพันธ์กันเองของแต่ละตัวแปร (ตารางที่ 4.8) จากสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 2 ปัจจัยรวม 5 ตัวแปร คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ตัวแปร รายได้ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ รายได้ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. และ ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ

สมการถดถอยพหุคูณที่ได้มีค่า R^2 เท่ากับ .737 และ R^2 Adjust เท่ากับ .529 หมายความว่า สมการพหุคูณที่ได้สามารถทำนายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้สูงถึงร้อยละ 74 และปัจจัยอิสระทั้ง 5 ตัว มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต.สูงด้วย (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
รายได้	-1.813	.000	-.183	-3.760	.000
ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต.	.504	.160	.171	3.143	.002
ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต.	.495	.211	.157	2.343	.020
ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในงานของ อบต.	.311	.154	.103	2.018	.044
ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ของ อบต.	1.092	.199	.352	5.498	.000

$$MR = 0.737$$

$$R^2 = 0.543$$

$$R^2 \text{ Adj} = 0.529$$

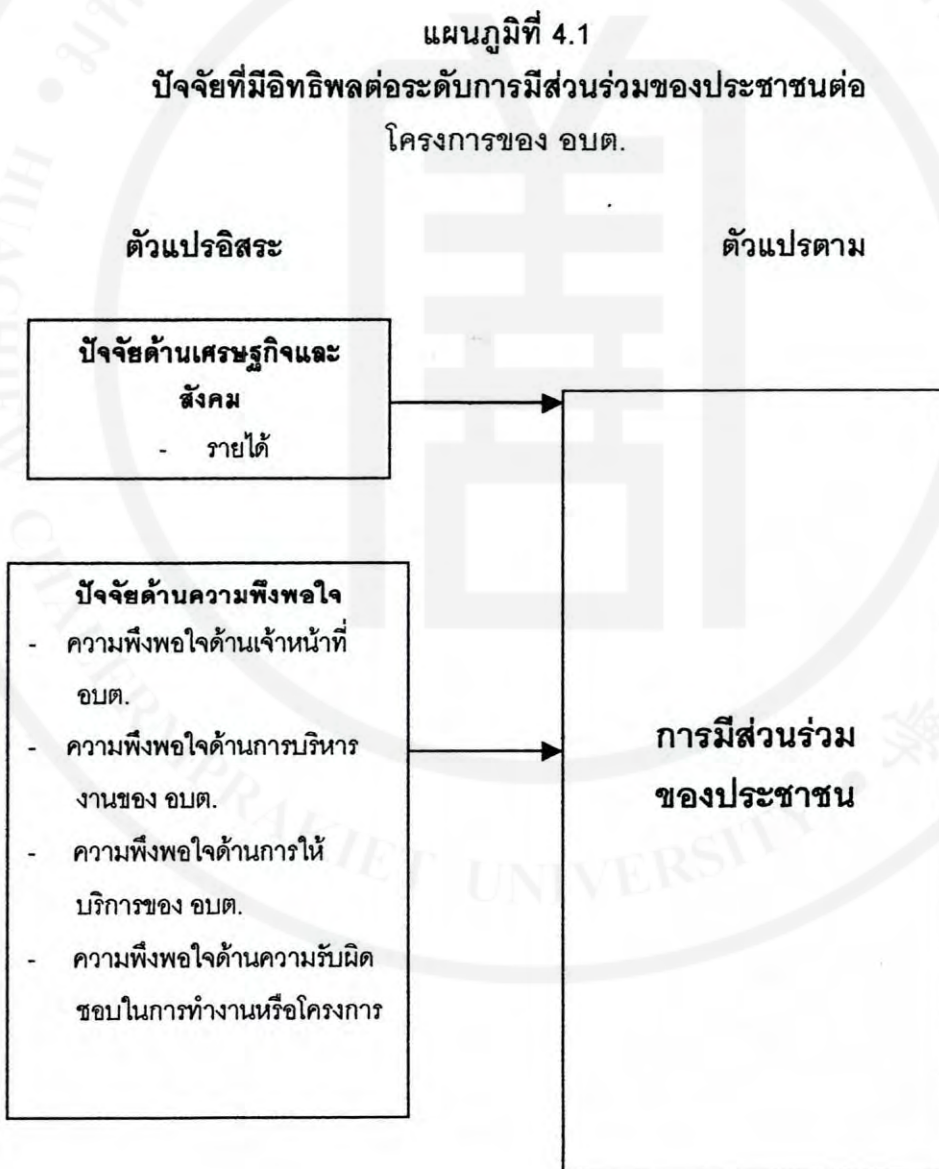
$$B = 5.514$$

$$F = 37.610$$

$$\text{Sig } F = 0.000$$

4.5.1 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. ในจังหวัดสมุทรปราการ มีเพียง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. และ ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ ซึ่งสามารถสรุปแสดงในแผนภูมิที่ 4.1

ตารางที่ 4.8

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามของประชาชนในสมการถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต.	อายุ	รายได้	จำนวนครั้งการพบปะ อบต.	ความพึงพอใจด้านการให้บริการของอบต.	ระดับการศึกษา	ความพึงพอใจด้านการรับผิดชอบของอบต.	ความพึงพอใจด้านงานของอบต.	ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต.	ความพึงพอใจด้านการศึกษา
ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต.	1.00									
อายุ	-.320	1.00								
รายได้	.210	.118	1.00							
จำนวนครั้งการพบปะ อบต.	-.225	.212	.083	1.00						
ความพึงพอใจด้านการให้บริการของอบต.	.014	.165	.028	-.210	1.00					
ระดับการศึกษา	.028	.246	.015	.082	.142	1.00				
ความพึงพอใจด้านการศึกษา	.054	.038	.022	.005	.012	.002	1.00			
ความพึงพอใจด้านผู้บริหารของอบต.	.011	.155	.003	.018	.038	.053	.042	1.00		
ความพึงพอใจด้านงานของอบต.	-.212	.084	.016	.112	.032	.022	.088	.115	1.00	
ความพึงพอใจด้านการศึกษา	-.315	-.338	-.088	-.115	.082	.031	-.262	-.083	.009	1.00

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี จังหวัดสมุทรปราการ มุ่งศึกษาถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของ อบต. รวมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพื้นที่ความเป็นชนบทและเมืองของ อบต. การเป็นสมาชิก การเคยเข้าร่วมโครงการ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบลของอบต. ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มอย่างทั้งหมด 360 คน เป็นประชาชนในเขตพื้นที่สุ่มตัวอย่าง 9 อบต. โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติและการใช้สถิติวิเคราะห์ค่าไคแอสควร์ (X-test) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

5.1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 360 คน อันประกอบด้วยข้อมูลด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สามารถสรุปได้ดังนี้

อายุ

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.4 ปี มีอายุสูงสุด 73 ปีและมีอายุต่ำสุด 20 ปี

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.2) มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึง - ปวช. โดยมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาลงมา และการศึกษาระดับ ปวส. -ปริญญาตรีน้อยที่สุดตามลำดับ

รายได้

โดยมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 10,544.40 บาท และมีรายได้ต่ำสุดเดือนละ 2,500 บาท สูงสุด 43,200 บาท ซึ่งถือว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยในระดับปานกลาง และจากการวิเคราะห์ทัศนคติโดยพหุคูณ พบว่า รายได้มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต.ในเชิงบวก คือ ประชาชนที่มีระดับรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต.มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำ

5.1.2 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร

การเข้าร่วมกิจกรรม

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.4 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับบริการจาก อบต. มีเพียงร้อยละ 38.6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต. และจากการวิเคราะห์สถิติไคแอสควร์ พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. คือ ประชาชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจะมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม

จำนวนครั้งในการพบปะติดต่อกับ อบต.

ในรอบปีที่ผ่านมาประชาชนมีการติดต่อประสานงานกับ อบต.เฉลี่ยคนละ 1 ครั้งต่อปี และมีผู้ไม่เคยติดต่อกับ อบต. เลยเป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 47.2) รองลงมาคือผู้เคยติดต่อกับ อบต.จำนวน 1 – 2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 37.5) ที่เหลือร้อยละ 15.2 เคยติดต่อกับ อบต. ตั้งแต่ 3 ครั้งต่อปีขึ้นไป

การเป็นสมาชิกชมรม

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.4) ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการต่างๆ ของ อบต. มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 18.6) เท่านั้นที่เป็นสมาชิก และจากการวิเคราะห์สถิติไคแอสควร์ พบว่า การเป็นสมาชิกชมรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. คือ ประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมจะมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิก

5.1.3 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต.

การวัดความพึงพอใจของประชาชนการวัดระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่แบ่งเป็น 6 ด้าน ผลจากการคำนวณพบว่า ระดับความพึงพอใจ

ของประชาชนที่มีต่อ อบต. โดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ประชาชนมีความพึงพอใจจำแนกรายด้าน ดังนี้ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อ อบต.ด้านการบริหารงานของ อบต. สูงสุด (ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.15) รองลงมาคือความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. รองลงมาคือความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต. รองลงมาคือความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. รองลงมาคือความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงาน/โครงการของ อบต. โดยมีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.73) และจากการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต. มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. ในเชิงบวก คือ ประชาชนที่มีระดับความพึงพอใจต่อ อบต. ด้านการบริหารงานของ ด้านการให้บริการของ อบต. ด้านผู้บริหาร อบต. และ ด้านความรับผิดชอบต่อการทำงาน/โครงการของ อบต. ในระดับสูงจะมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าประชาชนที่มีความพึงพอใจในระดับต่ำ

5.1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการของ อบต.

การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกออกเป็นการมีส่วนร่วม 4 ด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับ อบต. โดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.62) และจำแนกการมีส่วนร่วมในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นสมาชิกชมรมของ อบต. และความเป็นชนบทและเมืองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. นั้นผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ตารางไขว้ (ไคแอสควร์) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์จำแนกตามตัวแปร พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมหรืองาน การเป็นสมาชิกชมรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. โดยประชาชนที่เคยเข้าร่วมกับ กิจกรรมหรือร่วมงานกับ อบต. จะมีระดับการมีเข้าร่วมในการดำเนินงานหรือโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการของ อบต. จะมีระดับการเข้าร่วมมีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอยู่อาศัยในเขตเมืองหรือเขต

ชนบทที่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. นั่นคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทไม่มีความแตกต่างกันในการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการของ อบต.

5.1.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. พบตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 2 ปัจจัยรวม 5 ตัวแปร คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ตัวแปร รายได้ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ รายได้ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. และ ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อ อบต.

การศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อ อบต. ในเขตพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการในแต่ละค่านับพบว่า

ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำเป็นต้องเร่งยกระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. ให้สูงขึ้น โดยบุคลากรใน อบต. ผู้บริหาร อบต. จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สร้างความโปร่งใสในการทำงาน และจะต้องประสานพร้อมใจกันในการสร้างภาพพจน์การทำงานของ อบต. และประชาสัมพันธ์งานให้ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนได้มีความเข้าใจในการทำงานของ อบต. มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของพิเชษฐ สิธมรังษี (2529:53) ที่กล่าวถึงการทำหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นที่ต้องเป็นคนแรกในการมองเห็นความต้องการของประชาชน ริเริ่มกิจกรรมกลุ่ม วางแผนการบริหาร คอยให้ข่าวสารและแนะนำผู้ตามมองการณ์ไกล และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน

ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. พบว่ายังอยู่ในระดับปานกลางที่ควรต้องเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น การเอาใจใส่ดูแลชุมชนจาก อบต. ถือ

เป็นภารกิจหลักของการทำงานรับใช้ชุมชน ปัจจุบันภาระหน้าที่ของ อบต.มีมากขึ้นตามลำดับ หลังจากการเพิ่มอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญไทย ฉบับใหม่ ปี พ.ศ. 2542 อีกทั้งรูปแบบและสถานะของ อบต. ในจังหวัดสมุทรปราการเองก็จัดอยู่ในฐานะ อบต. ชั้น 1 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จึงเป็นสิ่งจำเป็น

ความพึงพอใจด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม พบว่า มีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่ง อบต. ในเขตจังหวัดสมุทรปราการต้องพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มการเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดเป็นที่ลุ่มต่ำ น้ำทะเลหนุนท่วมได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นแหล่งของกิจการอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจการค้า การบริการจำนวนมาก ประกอบกับเป็นจังหวัดที่มีประชากรแฝงอันเป็นแรงงานอพยพจากพื้นที่จังหวัดอื่นเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ปัจจุบันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัด อยู่ในขั้นวิกฤต ทั้งปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการจราจร ปัญหาผังเมืองและการขยายตัวของจังหวัดอย่างไม่มีการควบคุม จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลรักษา และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2543: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ซึ่งเสนอว่าความสำเร็จของงานดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้นั้นจะต้องใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นชุมชนในการปกป้องดูแล จัดการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเอง

ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบต่อโครงการ พบว่า มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งมักปรากฏอยู่เสมอๆ ว่าโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล และดำเนินการโครงการโดย อบต. เองนั้น ประสบปัญหาการทำงานล่าช้า หรือไม่ได้มาตรฐาน เห็นได้จากหลายโครงการในพื้นที่สมุทรปราการ อาทิ การก่อสร้างถนนเมื่อส่งมอบงานแล้วเสร็จก็ชำรุดเสียหายอย่างรวดเร็ว หรือการขุดลอกบึงคลองต่างๆ ก็ล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา เป็นต้น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการติดตามดูแลโครงการของ อบต. มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนในการตรวจสอบดูแลโครงการมากขึ้น ด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ เมธา สุตบรรทัด (2517: 60-72) ที่ให้แนวทางการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่นว่าควรเพิ่มบทบาทสำคัญในการดูแลพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน ตรวจสอบติดตามโครงการพัฒนาภายในท้องถิ่นของตนอย่างรอบคอบรัดกุม

ความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. พบว่ามีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหาร อบต. ซึ่งแม้จะมาจากการเลือกตั้งภายในท้องถิ่น แต่ความเป็นจริงแล้วเมื่อได้

รับการเลือกตั้งเข้ามาได้ก็มักไม่ค่อยใกล้ชิดดูแลประชาชนเหมือนในช่วงหาเสียง หรือเมื่อยังไม่ได้เป็นการปฏิบัติตัวเห็นห่างจากชาวบ้าน ตลอดจนการทำงานบางครั้งมีการขัดแย้งในการทำงานระหว่างสมาชิก อบต. หลายฝ่าย และมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ประชาชนจึงมีความรู้สึกต่อผู้บริหาร อบต. ในระดับต่ำ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงและเอาใจใส่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้นกว่าเดิม ทั้งในด้านการให้ความเป็นกันเองกับประชาชน การยกระดับความรู้ความสามารถของผู้บริหาร

ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. พบว่า มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ เจ้าหน้าที่ อบต. ถือว่าเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่หลักที่จะทำงานใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนมากที่สุด เนื่องจากโครงสร้างของ อบต. ประกอบด้วยภาคราชการ ซึ่งบางครั้งข้าราชการไม่ได้เป็นผู้คนภายในท้องถิ่นการทำงานประสานกับชาวบ้านไม่ค่อยลงตัวเท่าที่ควร การสร้างจิตสำนึกในการทำงาน การเป็นผู้รับใช้แก่ประชาชนมากกว่าเป็นนายประชาชน ตลอดจนการสร้างประสิทธิภาพการทำงานอย่างรวดเร็ว การมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

5.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการของ อบต.

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของ อบต. พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมโดยรวมต่อ อบต. ในระดับต่ำทุกด้าน คือด้าน การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประชาชนต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งสาเหตุของความพึงพอใจดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. ในระดับต่ำ ซึ่งหากขาดการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนทั้งในด้านนโยบาย การปฏิบัติงาน การดำเนินโครงการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้รวดเร็ว การสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการดำเนินโครงการอย่างโปร่งใส ยุติธรรม ให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. ในระดับที่สูงขึ้นแล้ว ระดับการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนก็จะสูงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพิชฌาย์ วงศ์ธีระพงษ์ (2543:90) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ระดับที่น้อย และเมื่อจำแนกระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านตั้งแต่การร่วมประชุมวางแผนโครงการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมการจัดกิจกรรม ร่วมออกงานและร่วมรับทราบเมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้น อยู่ในระดับน้อยเกือบทุกขั้นตอน เนื่องจากประชาชนไม่มี

โอกาสรับรู้นโยบายการพัฒนา และขาดโอกาสในการเข้าร่วมทุกด้าน และประชาชนเองก็มีความเข้าใจว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนแต่เป็นหน้าที่ขององค์การภาครัฐ ประชาชนจึงไม่เข้าร่วมเท่าที่ควร และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (อ้างในชัยยุทธ์ โยธามาตย์, 2539:19-20) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้านยากจนกรณี หมู่บ้านเขาติน ตำบลบางน้ำลาด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนเลยในขั้นตอนการประเมินผล ส่วนขั้นตอนในการการร่วมประชุมวางแผนโครงการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ ขั้นตอนที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมคือการใช้แรงงานมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนไม่มีเวลาต้องหาเลี้ยงชีพ ความไม่กล้า เกรงไม่มีผู้รับฟังความคิดเห็น คิดว่ากิจกรรมการพัฒนาเป็นเรื่องของผู้นำชุมชน เป็นต้น

5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง การเป็นสมาชิกชมรม การเข้าร่วมกิจกรรมและสภาพพื้นที่ของ อบต. กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมหรืองาน การเป็นสมาชิกชมรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. โดยประชาชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมงานกับ อบต. จะมีระดับการมีเข้าร่วมในการดำเนินงานหรือโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการของ อบต. จะมีระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม หรือร่วมงานกับ อบต. แล้ว รวมถึงผู้ที่เป็นสมาชิกชมรมที่ อบต. จัดตั้งขึ้นนั้น ย่อมถือว่าเป็นกลุ่มประชาชนที่มีความใกล้ชิดกับ อบต. ได้รับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์จาก อบต. โดยตลอด ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานของ อบต. มากกว่า รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมหรือชมรมย่อมมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่มากกว่าด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แพทยา แก้วพวง (อ้างในชัยยุทธ์ โยธามาตย์, 2539:17) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ที่พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานของโครงการมาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมน้อย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภาศรี พิทักษ์สินสุข (อ้างในสฤณี เสาใบ, 2539:18) ที่ทำการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท ศึกษากรณีโครงการสุพรรณบุรี พบว่า ความถี่ในการเข้าร่วมงานงานมีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

แต่จากการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอยู่อาศัยในเขตเมืองหรือเขตชนบทกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ อบต. นั่นคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทไม่มีความแตกต่างกันในการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสภาพพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการมีความเจริญ ในด้านการคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีสถานบริการห้างร้านสะดวกในการจับจ่ายใช้สอยของประชาชน สถานรักษาพยาบาลกิจกรรมบันเทิง อย่างแทบจะไม่มี ความแตกต่างระหว่างเขตชนบทกับเมือง ประชาชนในพื้นที่รอบนอกก็เข้ามาทำงานในเขตเมืองหรือกรุงเทพมหานครโดยตลอด ชีวิตความเป็นอยู่จึงมีสภาพเหมือนหรือใกล้เคียงกันทำให้ไม่มีความแตกต่างของการเข้าร่วมกิจกรรมจากประชาชนทั้ง 2 กลุ่ม

5.2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการของ อบต.

จากการวิเคราะห์หัตถดอยพหุคุณศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. พบตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 2 ปัจจัยรวม 5 ตัวแปร คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ตัวแปร รายได้ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เรียงลำดับความสามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. มี 1 ตัวแปร คือ รายได้ สามารถอธิบายรายละเอียดตัวแปรได้ดังนี้

-รายได้

ตัวแปรรายได้มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. เป็นลำดับที่ 1 โดยประชาชนที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของ อบต. มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มีรายได้สูง จะมีความสนใจในงานของ อบต. มากและมักมีเวลา และสถานการเงินที่มีศักยภาพพร้อมสำหรับการเข้าร่วมงานกับ อบต. ทั้งนี้ อาจเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมในการสนับสนุนเงินแก่โครงการ และมีโอกาสการได้รับการชักชวนจากกรรมการ อบต. ปลัด อบต. หรือผู้นำชุมชนที่สูงกว่าผู้มีรายได้น้อยด้วยก็ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉอ้าน วุฒิภักดิ์รักษา (อ้างในพิระพล ไชยพงศ์, 2539:16) ที่ศึกษาปัจจัยที่

มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานชนบท กรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคิ่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเข้ามามีส่วนร่วมในการออกเงินบริจาค วัสดุอุปกรณ์ ในทุกครั้งมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีน้อยกว่า เช่นเดียวกับการศึกษาของ ปัญญา ธนะสัมบัณ (2535:33) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลอย่างเด่นชัดต่อการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชนบท กรณีจังหวัดปทุมธานี คือรายได้ที่มีผลอย่างเด่นชัดในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนแต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ สุพิชฌาย์ วงศ์ถิระพงษ์ (อ้างแล้ว) ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลต่างกัน โดยผู้มีรายได้น้อยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่า เนื่องจากต้องการได้รับการบริการและคาดหวังผลประโยชน์จากโครงการมากกว่าผู้มีรายได้สูง

ปัจจัยด้านความพึงพอใจ

ปัจจัยด้านความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงานมวลชนสัมพันธ์ 4 ตัวแปร คือ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. ความพึงพอใจด้านการบริหารงานของ อบต. ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. และ ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

-ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต.

ตัวแปรความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ อบต. มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. เป็นลำดับที่ 2 โดยประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ อบต. สูงมีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของ อบต. มากกว่า ประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ อบต. ต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการของ อบต. การประสานสัมพันธ์ที่ดี การรู้จักมักคุ้น การเป็นกันเอง การมีน้ำจิตน้ำใจ มนุษยสัมพันธ์ การช่วยเหลือดูแล การต้อนรับอย่างอบอุ่น การได้รับการบริการช่วยเหลือ ของเจ้าหน้าที่ต่อชาวบ้านมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากชาวบ้านมีความไว้วางใจ เชื่อใจ พึงพอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ใกล้ชิดแล้ว จะเป็นการง่ายในการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชัช เล็กบำรุง (2533:116) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการจะเป็นตัวกำหนดจำนวนครั้งการเข้าร่วมกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ของประชาชน

-ความพึงพอใจด้านผู้บริหารของ อบต.

ตัวแปรความพึงพอใจด้านผู้บริหาร อบต. มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. เป็นลำดับที่ 3 โดยประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อผู้บริหารของ อบต. สูงมี

แนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของ อบต.มากกว่า ประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อผู้บริหาร อบต.ต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารที่มีขีดความสามารถการบริหารสูง มีการบริหารงานที่โปร่งใส มีความยุติธรรม มีความรู้ความเข้าใจในงานโครงการย่อมจะสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่นในการทำงานให้แก่ประชาชน และทำให้เกิดความชื่นชมในการทำงาน ผลสำเร็จของงานต่าง ๆ ย่อมสร้างประโยชน์ก่อเกิดแก่ชุมชน และท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉอาน วุฒิภักดิ์รักษา (อ้างแล้ว) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ผู้นำท้องถิ่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณ รักรธรรม (2540:184) ที่พบว่า สถานะการเป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพดี มีความรู้ความสามารถเหมาะสม จะสามารถครองใจประชาชนและกระตุ้นการร่วมแรงร่วมใจในการทำงานได้เป็นอย่างดี

-ความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต.

ตัวแปรความพึงพอใจด้านการให้บริการของ อบต. มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. เป็นลำดับที่ 4 โดยประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต. สูงมีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของ อบต.มากกว่า ประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต.ต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การให้บริการที่ดีของ อบต. จะสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่นในการทำงานให้แก่ประชาชน และทำให้เกิดความสงสารเห็นใจอยากช่วยเหลือ อบต. ตอบแทน เมื่อได้รับการบริการที่ดีจาก อบต. สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532:110) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมงานกิจกรรมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในชุมชนของผู้อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านชานเมือง เขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของหมู่บ้านระดับสูงจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับคณะกรรมการหมู่บ้านมากกว่าประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของหมู่บ้านในระดับต่ำ

-ความพึงพอใจด้านการรับผิดชอบในโครงการของ อบต.

ตัวแปรความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบในการทำงาน/โครงการของ อบต. มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของ อบต. เป็นลำดับที่ 5 โดยประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบของ อบต. สูงมีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของ อบต.มากกว่า ประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบในงานหรือโครงการต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ประชาชนได้รับรู้การทำงานและประเมินการทำงานของ อบต. จากความสำเร็จของงานหรือโครงการที่ อบต.ทำได้ ซึ่งหากมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน และเห็นความรับผิดชอบต่อผลงานหรือโครงการนั้นอย่างดี ก็จะเป็นเครื่องรับประกันการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมอื่น ๆ ได้ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน อบต.

หน่วยงาน อบต. ควรให้ความสำคัญแก่งานประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สร้างความเข้าใจในการทำงานของ อบต. ให้แก่ประชาชนท้องถิ่นของตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อไปหน่วยงาน อบต. ควรเร่งสร้างประสิทธิภาพการทำงาน โดยปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงรุกเข้าสู่ประชาชนมากกว่านี้ และสร้างความใกล้ชิด ความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ อบต. ให้มากยิ่งขึ้น

1. หน่วยงาน อบต. ควรพัฒนาเพิ่มศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร อบต. โดยเปิดโอกาสในการแสวงหาความรู้ การยกระดับการศึกษาเพิ่มเติม การฝึกอบรม มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้แก่องค์กร
2. หน่วยงาน อบต. ควรสร้างความโปร่งใสในการทำงาน สร้างความพร้อมด้านงบประมาณ ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนมีการติดตามตรวจสอบโครงการ ระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นเพื่อผลประโยชน์ต่อกลุ่มประชาชนอย่างแท้จริง
3. ควรเพิ่มการประสานการทำงานร่วมกันระหว่าง อบต. ต่าง รวมทั้งการประสานแผนงานโครงการฯ การแลกเปลี่ยนช่วยเหลือด้าน บุคลากร อุปกรณ์ ซึ่งจะสามารถสร้างความสำเร็จของงานได้เพิ่มขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม หรือวางแนวทางการเข้ามีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ในการเข้ามีส่วนร่วมดำเนินโครงการของ อบต.
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างอบต. ที่ประสบความสำเร็จมีประชาชนเข้าร่วมมากกับ อบต. ที่ไม่ได้รับความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วม
3. ควรทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากมุมมองของเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร อบต. เพื่อเป็นข้อมูลในการเสนอแนวความคิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

บรรณานุกรม

- X กรรณิกา ชมดี. (2534). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรรณิรมย์ บุญฤทธิ์. (2529). การศึกษาความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จำนง อภิวัฒน์สิทธิ์. (2523). ประวัติแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- X ฉอาน วุฒนิกรมรักษา. (2526). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูเกียรติ ภัยลี, พ.ต.อ. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- X ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2532). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท : ศึกษากรณีบ้านดงเค็งและบ้านชุมแสง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ. (2526). ปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยเล่ม 1-2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. (2528). จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล.

บรรณานุกรม (ต่อ)

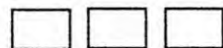
- ทัศนาว บุญपाल. (2530). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ✕ นภาพร เชื้อซ้ำ. (2531). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมินบุรี จำกัด. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ✕ นิรันดร์ จงวุฒิวเศศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์.
- ประสพสุข ดีอินทร์. (2524). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ✕ ปัญญา ธนะสัมบัญ. (2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ✕ ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์. (2517). การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ✕ ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์.
- ✕ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย.
- รักชนา กางกรณ์. (2528). ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของอาสาสมัครในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ✕ วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติ. (2542). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพล อัครเดโชชัย. พ.ศ.ต. (2536). ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองลำปาง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ✕ สุจินต์ ดาววีระกุล. (2527). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี รัชกุล. พ.ศ.ต.หญิง. (2541). การรับรู้ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของตำรวจชุมชนประจำตำบล. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ✕ อคิน ระพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2525). "ทำไมต้องพูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน". การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- อนิรุฑ ชันดี, ร.ต.ท. (2541). การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ✕ อารมณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2522). คำบรรยายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาสาฬห์ เกษทรัพย์. (2524). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนของผู้ปกครองในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ อบต.
กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

เรียน พี่น้องประชาชนที่รักเคารพทุกท่านครับ

เนื่องจากกระผมจัดทำสารนิพนธ์เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงขอความกรุณาท่านกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อจะได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเชิงวิชาการ ตลอดจนสามารถนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อภารกิจของ อบต. ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีในระยะต่อไป ข้อมูลของท่านจะไม่มีมีการเผยแพร่ถือเป็นความลับใช้ประโยชน์เฉพาะการศึกษาวิจัยเท่านั้น

ด้วยความเคารพยิ่ง

นายคำนึ่ง ธรรมสุข

ส่วนที่ 1

1. อายุ.....ปี
2. ระดับการศึกษาของท่าน

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา - ปวช.
☐ ปวส., ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
3. รายได้ต่อเดือนของท่านโดยประมาณ.....บาท
4. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่ อบต.หรือผู้บริหาร อบต.จัดขึ้นหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย
------------------------------	---------------------------------

5. จำนวนครั้งในการติดต่อประสานงานจาก อบต. ในรอบปีที่ผ่านมา
.....ครั้ง/ปี
6. ท่านเป็นสมาชิกชมรมหรือโครงการต่าง ๆ ของ อบต. หรือไม่
 เป็น ไม่เป็น

ส่วนที่ 2 ขอให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุด

30 ข้อคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การบริหารงานของ อบต. ควรจะมีประสิทธิภาพสูง			
2. การบริหารงาน อบต. ของท่านมีความเป็นเอกภาพสูง			
3. สมาชิก อบต. ควรสามารถประสานการทำงานร่วมกันกับข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี			
4. การบริหารงานของ อบต. ควรมีความโปร่งใสตรวจสอบได้			
5. อบต. ควรเอาใจใส่ดูแลปัญหาทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง			
6. การติดต่องานด้านเอกสาร การทะเบียนต่าง ๆ จาก อบต. ควรเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว			
7. เมื่อมีปัญหาสำคัญเร่งด่วนในชุมชนของท่าน อบต. ควรจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหา ตามภาระหน้าที่ของ อบต. ทันที			
8. ถนนหนทางในเขตรับผิดชอบของ อบต. มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย			
9. ไฟฟ้า น้ำประปาในชุมชนและที่พักอาศัยของท่าน สามารถใช้ได้ปกติสม่ำเสมอ			

30 ข้อคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
10. อบต.ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ การสังคมสงเคราะห์ ตลอดจน การเก็บขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี			
11. อบต. ควรมีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีของชุมชน อาทิ โครงการรณรงค์วันสิ่งแวดล้อม โครงการรวมใจภักดิ์รักษาน้ำบ้าน โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม			
12. อบต. ประสานงานและให้บริการลออกท่อระบายน้ำในชุมชนของท่านอยู่เสมอ			
13. อบต. ควรมีการควบคุมมลพิษ คุณภาพน้ำในคลองให้สะอาดไม่เป็นมลพิษ			
14. อบต. ควรมีการตรวจสอบดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนและเพียรพยายามแก้ไข ปรับปรุงตลอดเวลา			
15. สิ่งแวดล้อมโดยรวมในเขตพื้นที่ อบต. ของท่าน มีความน่าอยู่พอสมควร			
16. งานหรือโครงการที่ อบต. รับผิดชอบสามารถทำสำเร็จเรียบร้อยในช่วงเวลาที่กำหนดไว้			
17. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรมที่ อบต.ดำเนินการ อบต. ได้มีการติดตามงานและตรวจสอบอยู่เสมอ			
18. เมื่อมีเรื่องร้องเรียน อบต.จะรีบเร่งช่วยเหลือ แก้ไขทันที			
19. โครงการก่อสร้าง ซ่อมแซม สาธารณูปโภคต่าง ๆ ของ อบต. มีความคงทนถาวร สามารถใช้ประโยชน์ได้ดี			
20. อบต. มีการทำความเข้าใจกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการและปรับปรุงแก้ไขให้ผลกระทบน้อยที่สุด			

30 ข้อคำถาม	พอใจมาก	ปานกลาง	พอใจน้อย
21. ผู้บริหาร อบต. มีความเป็นกันเองกับท่าน			
22. ผู้บริหาร อบต. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถพอสมควร			
23. ผู้บริหาร อบต. มีการดำเนินโครงการ และกิจกรรมที่ เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน			
24. ผู้บริหาร อบต. เป็นผู้เอาใจใส่ดูแลปัญหาของชุมชน			
25. ผู้บริหาร อบต. มีความยุติธรรม และน่าสนับสนุนการ ทำงานทางการเมืองต่อไป			
26. เจ้าหน้าที่ อบต. เอาใจใส่ในเรื่องเดือดร้อนใจของ ชุมชนท่านเป็นอย่างดี			
27. เจ้าหน้าที่ อบต. สามารถปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว ว่องไวมีประสิทธิภาพ			
28. เจ้าหน้าที่ อบต. ยึดมั่นแจ่มใส ในการปฏิบัติงาน มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน			
29. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ งานเป็นอย่างดี			
30. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความพร้อมเพียงในการปฏิบัติงาน			

ส่วนที่ 3 ขอให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุด

20 ข้อคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ท่านได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการของ อบต. อยู่เสมอ ๆ			
2. การบริหารงานของ อบต. จะนำเสนอ แผนงาน โครงการ ให้ชุมชนของท่านได้รับทราบตลอด			
3. สมาชิก อบต. จะเข้ามาประสานการทำโครงการกับ ผู้นำชุมชน หรือชุมชนของท่านเป็นอย่างดี			

20 ข้อคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
4. ทุกขั้นตอนของการวางแผนของ อบต. โปร่งใส ตรวจสอบได้			
5. อบต. มีการปรับเปลี่ยนแผนงาน โครงการ ตามข้อเสนอจากชุมชนของท่าน			
6. ท่านเสนอความคิดเห็นที่มีต่อโครงการได้อย่างเสรี และ อบต. รับฟัง			
7. เมื่อมีการจัดทำโครงการ อบต. ได้มาบอกกล่าว ชี้แจง รายละเอียดให้ชุมชนทราบเสมอ			
8. เมื่อมีการเสนอโครงการให้ชุมชน ถ้าโครงการที่ไม่ดีถือว่าไม่มีประโยชน์ต่อชุมชนจะถูกตัดทิ้งได้			
9. ข้อชี้แนะของท่านหรือของชุมชน ผู้บริหาร อบต. รับฟัง			
10. โครงการส่วนใหญ่มาจากการเสนอขอจากชุมชน หรือชุมชนมีส่วนร่วมคิดก่อนเสมอ			
11. ท่านเข้าร่วมโครงการของ อบต. เสมอ			
12. กิจกรรมของอบต. สนุกสนานได้ประโยชน์ได้รู้จักผู้อื่นจึงพลาดไม่ได้ต้องเข้าร่วม			
13. การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นกิจกรรมและหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมงานโดยพร้อมเพรียง			
14. การร่วมงานของท่านทำให้งานของ อบต. สำเร็จได้			
15. ท่านได้รับมอบหมายภารกิจโครงการอยู่เสมอ ๆ			
16. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตาม โครงการของ อบต.			
17. โครงการของ อบต. ที่ทำแก่ชุมชนมีการประเมินผลสำเร็จโดยชุมชน			
18. ท่านเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการของ อบต.			
19. ท่านสามารถให้ความเห็นผลงานของ อบต. มีความสำเร็จหรือล้มเหลวได้			
20. งานของ อบต. กีดกันไม่ให้คนภายนอกรับรู้			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล นายคำนึ่ง ธรรมสุข
 วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม 2500
 ที่อยู่ปัจจุบัน 168/1 หมู่ที่ 11 ต. บางพลีใหญ่ อ. บางพลี จ. สมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2539 ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2520 -2529 ฝ่ายจัดซื้อ บริษัทพระนครก่อสร้าง จำกัด
 พ.ศ. 2530 -2533 ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัทปริติมติดก่อสร้าง จำกัด
 พ.ศ. 2534-ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ บริษัทชยภัทรก่อสร้าง จำกัด